

Dopingrikollisuus Suomessa ja ulkomailla

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Pasi Puumala & Jarkko Paananen

3/2017

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Pasi Puumala & Jarkko Paananen	Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Dopinrikollisuus Suomessa ja ulkomailla - Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi	Opinnäytetyön muoto	
Markku Myllylä	Kirjallisuuskatsaus	
Tiivistelmä		
<p>Dopingin käyttö on ollut viime vuosina jatkuvasti yhä enemmän esillä. Tähän liittyy väistämättä paljon rikollisuutta, tutkittua tietoa on kuitenkin verrattain hyvin vähän. Suurin osa tästä rikollisuudesta onkin piiloon jäävää rikollisuutta. Tämä tutkimuksellinen opinnäytetyö pyrkii tarjoamaan ajankohtaisen katsauksen dopingin ympärillä esiintyvistä rikollisuudesta, siihen liittyvistä ilmiöistä, kansan asenteista ja kriminalisoinnista. Opinnäytetyön lopussa pohdimme minkälaisia johtopäätöksiä tutkimuksista voi tehdä, ja olisiko Suomessa syytä ottaa näistä oppia.</p> <p>Asiaa pyrittiin selvittämään suorittamalla systemaattinen kirjallisuuskatsaus kansainvälisiin sähköisiin tietoartikkelikantoihin sekä suomalaiseen Arto-tietokantaan. Katsaukseen valitut 13 tutkimusta on julkaistu vuodesta 2000 eteenpäin. Tutkimukset tarkastelevat dopingin ympärillä esiintyviä ilmiöitä eri näkökulmista.</p> <p>Opinnäytetyön laajuisen kirjallisuuskatsauksen perusteella emme pysty esittämään liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Ilmiönä doping on myös hyvin monialainen, jonka vuoksi ei myöskään tuloksia ole syytä yksinkertaistaa. Tutkimukset kuitenkin osoittavat selkeätä suuntaa dopingrikollisuuden luonteesta sekä ilmiöistä tämän ympärillä ympäri maailman. Muuttuvassa maailmassa dopingin ympärillä, ja puheissa dopingin käytön kriminalisoinnista olisi jatkossa syytä nostaa esille yhä enemmän tutkittua tietoa sekä tämän perusteella lähteä tekemään suosituksia muun muassa suomalaista dopingtoimintaa kohtaan.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
49 + 1	maaliskuu 2017	Amk2014ONT
Avainsanat		
doping, rikollisuus, kriminalisointi, steroidit, kirjallisuuskatsaukset		

1. JOHDANTO	3
2. DOPING JA SEN VALVONTA	4
2.1 Doping	4
2.2 Valvovat organisaatiot.....	6
2.3 Dopingrikollisuus ja viranomaisten rooli	7
2.4 Tilastoitu dopingrikollisuus Suomessa.....	9
2.5 Dopingrikollisuuden kriminalisointi	10
2.6 Doping yhteiskunnassa.....	11
3. KIRJALLISUUSKATSAUS TUTKIMUSMENETELMÄNÄ	12
3.1 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	12
3.2 Tutkimustehtävä	14
3.3 Tutkimusten valintakriteerit	14
3.4 Tutkimusten valinta sekä rajaus	15
3.5 Aineiston haku.....	16
3.6 Laadun arviointi	18
3.7 Tutkimusten raportointi	20
4. DOPINGRIKOLLISUUS SUOMESSA JA ULKOMAILLA	24
4.1 Dopingin ympärillä esiintyvä rikollisuus	24
4.2 Dopingin kriminalisointiin liittyvät tutkimukset	33
4.3 Dopingin käyttö Suomessa.....	35
4.4 Yhteenveto tutkimuksista	38
5. POHDINTA	43
6. LÄHTEET	46

KÄSITTEISTÖ

AAS	Anaboolis-androgeeniset steroidit
ADT	Suomen Antidopingtoimikunta
HE	Hallituksen esitys
EPO	Erytropoietiini (Ihmisen oma hormoni, joka edistää punasoluntuotantoa)
Efedriini	lääkeaine, jolla piristävä vaikutus (käytetään mm. astman hoitoon)
Klenbuteroli	lääkeaine, jolla anabolinen vaikutus
MDMA	Ekstaasi
PED	Performance-enhancing drug (suoritusta parantava aine)
RL	Rikoslaki
ry	rekisteröity yhdistys
SUEK ry	Suomen Urheilun Eettinen Keskus
Testosteroni	sukupuolihormoni, jota erittyy ihmisillä (miehillä huomattavasti enemmän)
WADA	World Anti-Doping Agency

"Doping was no longer regarded simply as a sporting infringement. It was now presented as a crime"

- *Moller 2009*

1. JOHDANTO

Doping on ja on ollut ajankohtainen aihe jo useiden vuosien ajan. Varsinkin viime vuosien aikana keskustelu dopingin käytöstä ammattilaisurheilussa ilmi tulleiden tapausten yhteydessä on kasvanut huomattavasti muun muassa Venäjällä ja Norjassa tapahtuneiden dopingkärysten takia. (Palojärvi 2016; Pusa 2015.) Urheilun saralla doping on ollut hyvinkin tuomittua jo pitkään. Nykyään puhe onkin kääntynyt yhä enemmän dopingin kriminalisointiin lain turvin. Itse urheilun sisäiset kurinpidolliset keinot eivät ole välttämättä riittävän tehokkaita hillitsemään lääkeaineilla käytävää kansainvälistä laitonta kauppaa. Laiton dopingaineiden käyttö on merkittävä ongelma kansanterveyden näkökulmasta. Aikaisemmin dopingin käyttöä on arvioitu lähinnä kilpaurheilun näkökulmasta. (Kinnunen 2012, 91.) Dopingin käyttö ei ole nykypäivänä ainoastaan enää kilpaurheilun ongelma vaan tätä laajemmin on dopingaineiden käyttö levinnyt myös tavallisen kansan keskuuteen. Nykyään oman ulkonäön parantaminen yhä raadollisemmassa ulkonäkökeskeisessä maailmassa, jopa terveyden kustannuksella on monelle arkipäivää.

Valitsimme aiheen dopingrikollisuuden tutkimisesta, koska dopingin käytöstä ja tämän rangaistavuudesta on paljon mielipiteitä suuntaan ja toiseen, kuitenkin tästä käytävä keskustelu on pitkälti median luomaan kuvaan ja omaan ideologiaan perustuvaa. Keskustelu ei välttämättä perustu tutkitulle tiedolla lainkaan. Aiheen valintaan vaikutti myös toisen opinnäytteen tekijän työkokemus dopingtestiavustajana neljän vuoden ajan, minkä aikana myös käytännön antidopingtyö on tullut tutuksi. Meitä molempia myös kiinnostaa antidopingtyö, ja nopeasti muuttuva maailma kaiken tämän ympärillä.

Opinnäytetyömme tarkoitus on selvittää dopingrikollisuuden luonnetta Suomessa ja ulkomailla sekä selvittää tähän liittyviä ilmiöitä. Pyrimme selvittämään eroavaisuuksia eri maiden välillä dopingin käyttöön ja toimintaympäristöön liittyen. Pyrimme selvittämään mitä merkitystä dopingin kriminalisoinnilla on käytön kannalta, ja mitä mieltä tästä ollaan ympäri maailmaa. Tarkastelemme aihetta tieteellisten tutkimusartikkeleiden avulla. Tätä varten py-

rimme ottamaan tutkimukseemme mukaan eri maiden tutkimuksia. Erittelemme katsauksessa myöhemmin valintakriteerimme. Lopussa pohdimme, mitä opittavaa eri tutkimuksista ja käytännöistä voisi olla Suomessa.

Tutkimuskysymykseemme pyrimme saamaan vastauksen suorittamalla systemaattisen kirjallisuuskatsauksen. Käytämme kirjallisuuskatsauksessa hyödyksi saatavilla olevia sähköisiä artikkelitietokantoja. Kuvaamme aineiston keruusta syntynyttä valintaprosessia tarkasti. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimusaineistoksi olemme valinneet tutkimukset, jotka käsittelevät dopingin ympärillä tapahtuvaa rikollisuutta ja tähän liittyviä ilmiöitä sekä kriminalisointiin liittyvää pohdintaa.

Aikaisempaa tutkimusta poliisin saralla ei ole tehty dopingista lähes ollenkaan. Mainittavana kuitenkin Jari Hartikaisen tekemä poliisipäällystön tutkinto: Dopingrikollisuus haaste yhteiskunnalla ja viranomaisille (2014). Hartikainen käsittelee työssään lainsäädännön ja eri käytäntöjen kautta dopingrikollisuutta ja sen rangaistavuutta laajasti kotimaisessa kontekstissa. Tämänlaista tutkimusta emme aiheesta löytäneet tehdyksi, jossa aihetta on selvitetty kansainvälisestä näkökulmasta katsottuna.

2. DOPING JA SEN VALVONTA

Tässä osiossa käsittelemme tutkimuksemme kannalta dopingia yleisesti. Tähän liittyy dopingiin liittyvien käsitteiden määrittely, sekä dopingrikkomusten ja dopingrikosten erottelu. On olennaista tutkimuksen kannalta, että lukija ymmärtää mikä ero näillä on. Dopingia valvovia organisaatioita myös käsitellään pintapuolisesti sen verran kuin on välttämätöntä tutkimustehtävän kannalta. Dopingrikoksiin paneudutaan hieman syvemmin varsinkin kotimaisessa kontekstissa.

2.1 Doping

"Urheilussa dopingilla tarkoitetaan urheilijan suorituskyvyn parantamista elimistölle vierain keinoin, kuten lääkkeitä käyttämällä. Doping voi parantaa urheilusuoritusta, mutta se voi myös aiheuttaa vakavia vahinkoja urheilijan terveydelle. Dopingin käyttö on urheilun hengen vastaista." (HE 191/206 vp). Dopingin määritelmän selkeydestä huolimatta on tämä hyvin kiistanalainen, mikä myös monesti hallituksen esityksessä nousi esille.

Tässä työssä ei ole tarkoituksenmukaista luokitella eri dopingaineita paitsi poikkeuksena useasti tutkimuksissa esille nousseet anabolis-androgeeniset steroidit (AAS).

Anabolis-androgeeniset steroidit (AAS)

Anabolis-androgeenisten aineiden tarkoitus on lisätä lihasmassaa ja -voimaa. Niiden ansiosta elimistö myös sietää kovaa harjoittelua entistä tehokkaammin ilman, että keho joutuu ylikuntoon. Varsinkin jatkuvalla käytöllä on runsaasti terveydelle haitallisia sivuvaikutuksia. Yhtenä merkittävänä terveyteen vaikuttavana ongelmana voidaan mainita aivoinfarktin ja sepelvaltimotaudin riskit. Steroidit myös aiheuttavat mielialan muutoksia, jotka voivat näkyä aggressiivisena käytöksenä. Nämä aineet ovat ymmärrettävästi erityisesti voimaa vaativien lajien harrastajien suosiossa, koska niiden avulla lihasmassan ja voiman hankkiminen on helpompaa. Myös tavalliset kuntosaliharrastajat ovat löytäneet kyseisen aineen. (Kuosma 2013, 57–58.)

Dopingrikkomus

Kilpaurheilussa urheilijan dopingin käyttöä valvotaan veri- ja virtsatestein. Kiinnijääneelle urheilijalle voidaan määrätä sanktio dopingrikkomuksestaan. (Kinnunen 2012, 4.)

Suomen urheilun eettinen keskus puolestaan on Suomessa valvova elin, joka hoitaa dopingrikkomusten valvonnan ja rikkomusten käsittelyn. Näissä tapauksissa rikkomuksen tekijä ei ole rikkonut lakia. On tärkeää sisäistää ero dopingrikkomuksen ja dopingrikoksen välillä. Dopingrikkomukset koskevat kilpaurheilua, ja nämä eivät johda automaattisesti rikosoikeudelliseen vastuuseen, jos teko ei täytä samalla rikoksen tunnusmerkistöä.

Suomen antidopingsäännösten mukaan dopingrikkomuksia ovat:

- *kielletty aine tai näyttö kielletyn menetelmän käytöstä urheilijan elimistöstä otetussa näytteessä*
- *kielletyn aineen tai menetelmän käyttö*
- *kieltäytyminen dopingtestistä tai dopingtestin välttely*
- *olinpaikkatietomääräysten laiminlyönti*
- *dopingvalvonnan tai -testin manipulointi*
- *dopingaineiden hallussapito*
- *dopingaineiden ja -menetelmien levittäminen*
- *dopingin edistäminen*

- *osasyllisyys ja*
- *kielletty yhteistoiminta.*

Tällöin säännösten mukaisesti urheilija määrätään seuraamuksena yleensä 1-4 vuoden urheilun toimintakieltoon, tietynlaisissa tapauksissa urheilijalla riittävä seuraamus saattaa olla ainoastaan varoitus riippuen urheilijan tuottamuksen asteesta teossa. Tarkemmin seuraamuksista on säädetty Suomen antidopingsäännöstyössä. (Suomen urheilun eettinen keskus, dopingrikkomusten käsittely, 2017.)

Dopingvalvonta

Dopingvalvonta on prosessi, joka sisältää testauksen, suunnittelun, näytteenoton, tulosten käsittelyn, dopingrikkomusten käsittelyn ja seuraamusten määräämisen. Mahdollinen muutoksenhaku on myös osa prosessia. (Kuosma 2013, 25.) Valvova elin kyseiselle prosessille Suomessa on Suomen Urheilun Eettinen Keskus (SUEK) / Suomen Antidopingtoimikunta (ADT).

2.2 Valvovat organisaatiot

SUEK / ADT

ADT nykyinen SUEK, joka perustettiin jatkona opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasosen asettaman urheilun eettisten asioiden neuvottelukunnan toiminnalle, on dopingin käyttöä valvova elin ammattilaisurheilun keskuudessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2015.)

Suomessa SUEK ry vastaa koko dopingvalvonnasta ammattilaisurheilussa. Lisäksi SUEK:n tehtäviin kuuluu yhdessä muiden toimijoiden kanssa urheilukilpailuiden manipuloinnin ehkäisy, katsomoturvallisuuden ja -viihtyvyyden kehittäminen. Antidopingtoiminnassa SUEK käyttää myös nimeä Suomen antidopingtoimikunta ADT. (Suomen urheilun eettinen keskus, 2017.) SUEK:n toiminta parantaa entisestään antidopingtoimintaa myös tutkinnallisten menetelmien saralta, koska viranomaisyhteistyötä kehitetään jatkossa yhä enemmän. (Eml.)

Kielletyt aineet ja menetelmät, joiden käyttöä urheilijoiden keskuudessa SUEK ry valvoo, mainitaan kulloinkin voimassa olevassa WADA:n kiellettyjen aineiden ja menetelmien luettelossa (Eml.).

Suomen antidopingtoimikunnan resurssit ja toimivalta ovat kuitenkin olemattomat dopingrikollisuuden kitkemiseksi. Suurin osa dopingrikollisuudesta onkin piiloon jäävää rikollisuutta. Käytännössä ilmi tuleva rikollisuus johtuu poliisin ja tullin toiminnasta. Tilastoidusta dopingrikollisuudesta on kuitenkin tehty hyvin vähän tutkimusta. (Kainulainen 2011, 2.)

WADA

World Anti-Doping Agency eli Maailman antidopingtoimisto. WADA on elin, jonka tehtävänä on vastata maailman laajuisesta antidopingtyöstä. Tehtäviin kuuluu myös kilpailuiden ulkopuolisen testauksen ja yhtenäisten testausmenetelmien luominen kansainvälisesti. Rahoituksesta puolet tulee WADA:lle kansainväliseltä Olympiakomitealta ja toinen puoli eri maanosien valtioilta. (Kuosma 2013, 131-132.)

Viranomaiset

Esitutkintaviranomaiset: Tulli, Rajavartiolaitos ja Poliisi tutkivat sekä paljastavat myös dopingrikoksia. Johtuen siitä, että dopingaineita tilataan usein ulkomailta, on Tullin merkitys dopingrikosten paljastamisessa suuri. (Kainulainen 2011, 33-34.)

2.3 Dopingrikollisuus ja viranomaisten rooli

Dopingrikollisuus Suomessa

Dopingrikokset ovat tulleet Suomessa rikoslakiin (19.12.1889/39) vasta 1.9.2002 (L 400/2002). Lähtökohtana rikoslain uudistamisessa dopingin sääntelyn tarvetta pohdittaessa lähdettiin hallituksen esityksen (17/2001) mukaan keskeisimpänä kohtana aineiden vaarallisuus terveydelle. Tavoitteena oli kuitenkin myös osoittaa, että uusilla säännöksillä yhteiskunta pystyy osoittamaan dopingin käytön moitittavuuden kansan keskuudessa. Esityksen mukaan epäkohtana ennen uudistusta on ollut myös dopingin rangaistusuhan havaitsematta jättäminen, sillä dopingaineita käsiteltiin vielä lääkkeinä lainsäädännössä tällöin. (HE 17/2001, 19-20.)

Rikoslain uudistamisen jälkeen dopingrikoksista säädellään rikoslain 44 luvussa (24.5.2002/400) pykälissä 6§ - 8§. Tässä nämä on porrastettu kolmeen eri törkeysasteeseen. Kuten monessa muussakin rikoslajissa, on dopingrikoksetkin jaettu lieviin, perusmuotoisiin sekä törkeisiin nimikkeisiin. Lievemmistä tekemuodoista voi seurata vain sakkoa, kun taas törkeämpiin mennessä rangaistusasteikko yltää jopa neljään vuoteen vankeutta. On kuitenkin syytä huomioida, että kilpaurheilussa tapahtunut dopingrikkomus ei sisälly rikoslakiin

vaan tästä on erikseen kansalliset ja kansainväliset säännökset. Kilpaurheilijat joutuvat omalta osaltaan noudattamaan täten näitä sopimuksia, ja seuraamukset jotka he saavat määrätään kyseisissä säännöksissä. Dopingaineen käyttäminen ei siis ole yksinään rikos, ja käyttöä ei ole säädetty rangaistavaksi rikoslaisissa. (Kainulainen 2011, 1). Seuraavassa osiossa käsittelemme Suomen rikoslain osalta rangaistavuutta dopingin kohdalta.

Dopingrikos

Dopingrikoksella tarkoitetaan dopingaineiksi luokiteltujen aineiden maahantuontia, laitonta valmistamista, levitystä tai niiden yrittämistä. Käyttö ei ole yksinään rikos. Hallussapito on rangaistavaa vain, jos on syytä epäillä, että henkilöllä on todennäköisenä tarkoituksena levittää sitä laittomasti. (Kainulainen, 2011, 5.)

Rikoslain 44 luvun 6 §:n mukaan dopingrikos määritellään seuraavasti:

Joka laittomasti

- valmistaa tai yrittää valmistaa dopingainetta,
- tuo tai yrittää tuoda maahan dopingainetta tai
- myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää dopingainetta

Rangaistusasteikko lähtee sakosta ja yltää maksimissaan kahteen vuoteen vankeutta. (RL 44:6§.)

Törkeä Dopingrikos

Dopingrikoksen törkeäksi tekee, jos rikoslain mukaisesti joku ankaroittamisperusteista täyttyy ja tekoa voidaan kokonaisuutena arvostellen pitää törkeänä (Kainulainen 2011, 9).

Rikoslain 44 luvun 7 §:ssä määritellään ankaroittamisperusteet seuraavasti:

Jos dopingrikoksessa

- rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä dopingainetta,
- tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,
- rikos tehdään osana 6 luvun 5§:n 2 momentissa tarkoitetun, dopinginrikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa tai (8.5.2015/564)
- dopingainetta levitetään alaikäisille

Rangaistusasteikko lähtee vähintään neljästä kuukaudesta vankeutta ja yltää enintään neljäksi vuodeksi vankeutta. (RL 44:7§.)

Lievä dopingrikos

Dopingrikos puolestaan voidaan tuomita lievänä, kun otetaan huomioon dopingaineen määrä ja muut rikokseen liittyvät seikat. Sekä tapaus on kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Rangaistuksena voi tulla sakkoa. (RL 44 luku 8§.)

2.4 Tilastoitu dopingrikollisuus Suomessa

Suomessa tehtyä tutkimusta tilastoidusta dopingrikollisuudesta on hyvin vähän saatavilla. Tilastot perustuvat käytännössä ainoastaan poliisin ja tullin tietoihin. Suurin osa dopingrikollisuudesta kuitenkin jää kokonaan piiloon eikä se koskaan tule viranomaisten tietoon. Ohessa on eräs tilasto (Kuvio 1.) ilmi tulleesta dopingrikollisuudesta vuodesta 2011 vuoteen 2015. Viranomaisten arvion mukaan suurin osa maahan tulevista dopingaineista on postitse tilattua sekä tilaajan että hänen lähipiirinsä omaan käyttöön. Määrät ovat yleensä kyseessä olevissa tapauksissa vähäisiä. Vuonna 2015 tuli takavarikoi yli 110 000 erilaista ampullia ja tablettia. Tästä määrästä lähes puolet olivat anabolisia steroideja, jonka voidaan katsoa olevan näin ainakin yksi suosituimmista dopingaineista. Tilastoista voi huomata dopingrikollisuuden pysyneen vuosina 2011–2015 lähes samalla tasolla. Myös kansalaisille tehdyt kyselyt tukevat, että suomalaisten dopingin käyttö ei ole merkittävästi kasvanut viime vuosina, mikä tietysti myös heijastuu mataliin rikostilastoihin dopingrikosten osalta. (Helsingin yliopiston valtiotieteiden tiedekunta kriminologia ja oikeuspolitiikan instituutti 2016, 197)

	2011	2012	2013	2014	2015
Dopingrikos	254	226	279	288	177
Törkeä dopingrikos	38	14	56	25	36
Lievä dopingrikos	41	37	54	64	172
Yhteensä	333	277	389	377	385

Kuvio 1. Poliisin ja tullin tietoon tulleet dopingrikokset vuosina 2011 - 2015

(Lähde: Tilastokeskus, luettu 18.2.2017)

2.5 Dopingrikollisuuden kriminalisointi

Dopingin käyttö ei ole itsessään Suomen rikoslaissa säädetty rangaistavaksi. Hallussapitokin on rangaistavaa vain, jos on todennäköisillä syillä epäiltävissä, että henkilö aikoo levittää sitä laittomasti. Tällöin käytännössä tarkastellaan, kuinka paljon dopingainetta henkilöllä on hallussaan. Dopingin kriminalisointi rikoslaissa lähtee ajatuksesta, jossa halutaan suojella ihmisten terveyttä haitallisilta ja jopa vaarallisilta dopingaineilta. Suomen rikoslaissa kiellettyjen dopingaineiden listaan lainsäätäjät on pyrkinyt valitsemaan vain terveydelle kaikkein vaarallisimmat aineet. Urheilussa kiellettyjen aineiden lista on paljon kattavampi, kuin rikoslaissa määriteltyjen dopingaineiden lista. On tärkeää pitää mielessä, että lainsäätäjät ei ajattele dopingia niinkään moraalisenä ja eettisenä kysymyksenä kuten urheilupiirit, jotka pyrkivät pitämään urheilun rehtinä ja puhtaana pelinä. Lainsäätäjät lähtee ajatuksesta, jossa halutaan suojella ihmisen terveyshyvää.

Rajanveto siinä milloin dopingainetta on niin paljon henkilöllä hallussa, että se voidaan katsoa olevan levitykseen, on toisinaan ongelmallista. Asiaa on tarkasteltu oikeuslaitoksen ratkaisussa siitä näkökulmasta, kuinka moneen käyttöjaksoon dopingainetta henkilöllä on hallussa. Omaan käyttöön on katsottu olevan keskimäärin muutaman käyttöjakson verran dopingainetta. Kysymys mikä sitten on huomattavan suurimäärä dopingainetta, joka on rikoslaissa rangaistava määrä jää käytännössä oikeuden ratkaistavaksi. Suuntaa antava määrä voi olla, kymmenelle ihmiselle riittävä ja levitetty muutaman kuukauden käyttöjakson verran dopingainetta. (Kinnunen 2012, 145, 264.)

Ulkomailla dopingin aineiden laitonta kauppaa ja levittämistä on kriminalisoitu myös ympäri maailman. Lait poikkeavat toisistaan, mutta periaate on hyvinkin samansuuntainen kuin Suomessa. Ohessa on Asser Instituutin vuonna 2010 tekemä selvitys, jonka mukaan dopingaineiden kauppa ja levittäminen on rikollinen ja sanktioitu teko:

- **Rikoslain alla:** Kyproksella, Tšekissä, Suomessa, Unkarissa, Italiassa, Liettuassa, Hollannissa ja Sloveniassa
- **Huumelaissa:** Itävallassa, Belgiassa, Tanskassa, Saksassa, Irlannissa, Hollannissa, Portugalissa, Romaniassa, Ruotsissa ja Englannissa
- **Urheilun säännösten alla:** Ranskassa, Kreikassa, Luxemburgissa ja Espanjassa

(Paoli ym. 2014, 15.)

2.6 Doping yhteiskunnassa

Doping mielletään usein vain kilpaurheiluun liittyväksi negatiiviseksi lieveilmiöksi. Tavallisten kansalaisten tiedot dopingista perustuu pitkälti mediasta saadun tiedon varaan. Huippu-urheilussa tapahtuneet suuret dopingskandaalit ovat kaikkien tiedossa ja niiden perusteella ihmiset ovat myös pitkälti luoneet mielikuvan dopingista ja sen käytöstä. Sana doping herättää ihmisissä usein hyvin negatiivisia ajatuksia, ja sen käyttämisen katsotaan olevan vakava epäkohta huippu-urheilussa. Dopingin käytöstä kärkeistä entisistä urheilusankareista tulee kansan silmissä huijareita, ja tällainen käry voi jopa tuhota urheilijan koko loppuelämän. Vuoden 2001 hiihdon MM-kilpailuissa tapahtunut suomalaisten hiihtäjien joukkokäry, ja siitä seurannut jälkipyykki on tästä hyvä esimerkki. (Hakkarainen ym. 2014; Lilja ym. 2016.)

Vaikka dopingin käyttö liitetään suuren yleisön silmissä usein pelkästään huippu-urheiluun, on sen käyttö kuitenkin yleistynyt myös ihan tavallisten kuntoilijoiden keskuudessa. Dopingia käytetään puhtaasti ulkonäköä ja urheilutuloksia parantavan vaikutuksen takia tavallisten kansalaisten parissa. Vaikka dopingin käyttö itsessään ei ole Suomessa kriminalisoitua, niin käytetään sitä silti salassa ja niin ettei läheisetkään usein tiedä sen käytöstä. Salainen käyttö johtuu valtaväestön kielteisestä asenteesta dopingia kohtaan ja toisaalta ei haluta huijarin leimaa. Tällaista tavallisten ihmisten ja kuntoilijoiden dopingin käyttö kulttuuria kuvaa termi ”kuntodoping” Kuntodoping ilmiö on tutkimusten mukaan globaali eikä vain Suomessa esiintyvä ilmiö. Vaikka dopingin käyttö huippu-urheilun ulkopuolella ei ole vielä suuri ongelma, on doping kuitenkin saanut jo sellaisen jalansijan yhteiskunnassa, ettei sen pois kitkeminen ole helppoa. Tutkimusten mukaan yli puolet suomalaisista on kuitenkin valmiita kriminalisoimaan dopingin käytön. (Hakkarainen ym. 2014.)

3. KIRJALLISUUSKATSAUS TUTKIMUSMENETELMÄNÄ

Tutkimusmenetelmänä kirjallisuuskatsaus on menetelmä, jonka avulla kasataan yhteen specifin alueen jo olemassa olevaa tietoa. Tämän avulla haetaan usein vastausta johonkin kysymykseen eli tutkimusongelmaan (Leino-Kilpi, 2007, 2). Kirjallisuuskatsaus on mahdollista tehdä monella eri tavalla. Esimerkiksi perinteisenä-, narratiivisena-, systemaattisena kirjallisuuskatsauksena tai meta-analyysina (Johansson 2007, 4).

Avaamme työssämme käytettyä systemaattista kirjallisuuskatsausta tarkemmin seuraavassa luvussa 3.1.

Kirjallisuuskatsauksen avulla olemassa olevaa tietoa arvioidaan ja eritellään. Tästä on tarkoitus havaita näkökulmia, yhteneväisyyksiä, ristiriitaisuuksia ja puutteita (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2004, 112). Kirjallisuuskatsauksen avulla on mahdollista hahmottaa olemassa olevan tutkimuksen kokonaisuutta. Tämän avulla saadaan kasattua tietoa siitä, kuinka paljon tutkimustietoa on olemassa, ja minkälaista tutkimusta yleisesti ottaen on sisällöllisesti ja menetelmällisesti. (Johansson 2007, 3.)

3.1 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus käsittelee aina jo tehtyjä tutkimuksia. Tämä on tiivistelmä tarkoin rajatun aihepiirin aiemmin tehtyjen tutkimusten olennaisesta sisällöstä. Tutkimusta tehdessä on täten tutkimuksessa käytettävä materiaali rajattava täsmällisen aikarajauksen ja kriteerien sisälle. Muutoinkin rajaus on tehtävä tarkasti valikoituihin tutkimuksiin. Relevanttiuden ylläpitämiseksi on tutkimusta päivitettävä ajoittain. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus onkin poikkeava muista kirjallisuuskatsauksista tämän specifin tarkoituksen ja erityisen tarkan tutkimuksen valinta-, analysointi- ja syntesiointiprosessin vuoksi. Tätä tehdessä onkin syytä sisällyttää vain tarkoituksenmukaiset ja tarkoitusta vastaavat tutkimukset. (Salminen 2011, 9; Johansson 2007, 4-5.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus onkin tehokas tapa testata hypoteeseja esittäen tuloksia tiiviissä muodossa, ja arvioida näiden johdonmukaisuutta. Tämän kautta voi myös paljastua uusia tutkimustarpeita. Katsauksessa onkin syytä vastata selkeään kysymykseen, vähentää tutkimusten valintaan ja sisällyttämiseen liittyvää harhaa, arvioida valittujen tutkimusten laatua ja referoida tutkimuksia objektiivisesti. (Salminen 2011, 9.)

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen voi karkeasti jakaa kolmeen päävaiheeseen. Ensimmäinen on katsauksen suunnittelu, toinen katsauksen tekemisen hakuineen, analysointeineen sekä synteeseineen ja kolmas eli viimeinen vaihe sisältää katsauksen raportoinnin. Ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus tarkastella aiemmin tehtyjä tutkimuksia sekä määrittää samalla tarve katsaukselle, samaan vaiheeseen kuuluu myös tutkimussuunnitelman teko. Suunnitelmassa tulisi ilmetä mahdollisimman selkeät tutkimuskysymykset, joita voi olla yhdestä kolmeen. Tämän jälkeen mietitään ja valitaan tietokannat ja hakutermit katsaukseen. Kriteereiden pohtiminen on syytä myös miettiä tässä, näillä rajataan hakutulosta. Seuraavassa vaiheessa suoritetaan itse tutkimuksen hakuvaihe. Eli ensimmäiseen vaiheeseen nojaten suoritetaan haut kriteerien mukaan, ja tämän jälkeen analysoidaan kyseisiä tutkimuksia tutkimuskysymysten mukaisesti. Mikäli systemaattinen kirjallisuuskatsaus ei tuotakaan vastauksia tutkimuskysymyksiin, on tämäkin syytä tulkita tulokseksi tutkimuksen riittämättömyydestä tietyltä alueelta. Viimeisessä vaiheessa tehdään tulosten raportointi, näiden perusteella tehdään johtopäätökset sekä niihin nojaten mahdolliset suositukset jatkoon. (Johansson 2007, 5-7; Petticrew 2001.)

Synteesi pyrkii antamaan vastauksen tutkimuskysymykseen sekä kuvailemaan laatua, johon vastaus perustuu. Tämän tehtävänä on kuvailla nykyinen tieto aiheesta, tukea mahdollisen uuden tutkimuksen tarvetta, merkittävyyttä, sekä selittää löydökset. (Fink 2014, 188-190.) Työssämme suoritamme kuvailevan eli deskriptiivisen synteessin. Tässä käytetään tutkijan omaa tietämystä sekä kokemusta analysoidessaan loppusynteesiä, jolla arvioidaan eroavaisuuksia sekä yhteneväisyyksiä tutkimuksissa. (Fink 2014, 199-203.)

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekoon tarvitaan vähintään kaksi tutkijaa, jotta olemassa olevien tutkimusten valinnan ja käsittelyn voidaan katsoa olevan pitävä (Johansson 2007, 6). Tämä kyseessä oleva systemaattinen kirjallisuuskatsaus on suoritettu kahden tutkijan voimin.

3.2 Tutkimustehtävä

Doping on hyvin ajankohtainen aihe, ja suhtautuminen asiaan ympäri maailman vaihtelee kansan keskuudessa paljon. Yleisesti kuva dopingista nähdään negatiivisena asiana sekä niin urheilun hengen pilaajana kuin vakavampana yhteiskunnallisena ongelmana.

Tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

1. Minkälaista rikollisuutta, ja tähän liittyviä ilmiöitä dopingiin liittyy Suomessa ja ulkomailla?
2. Miten dopingin käytön kriminalisointiin suhtaudutaan?
3. Miten dopingin käyttö ilmenee Suomessa?

Kolmas tutkimuskysymys on kohdistettu ainoastaan kotimaahan, ja tutkimusten perusteella pyritään avaamaan suomalaista dopingin käyttöä, ja sen ilmenemisen yleisyyttä kansan keskuudessa. Tässä kontekstissa puututaan pitkälti kuntodopingin käyttöön määrällisesti. Ulkomaat rajataan tämän osalta kokonaan pois sekä varsinainen kilpaurheilussa käytettävä doping.

3.3 Tutkimusten valintakriteerit

Ennen hakua olimme määritelleet valintakriteerit tutkimuksille. Alun perin kriteerimme olivat huomattavasti tiukemmat, mutta tehtyjen koehakujen perusteella jouduimme keventämään valittuja kriteerejämme, jotta saamme tarpeeksi suuren otannan tutkimuksia mukaan. Tiukempia kriteerejä olisi voinut mahdollisesti soveltaa, jos olisimme saaneet käyttöömmehä useamman tietokannan, ja tätä kautta useampia tutkimuksia. Kandidaattitutkielman laajuudessa jouduimme rajaamaan kuitenkin kriteerejämme sopivammaksi. Yhdessä pohdittujen ja tarpeeksi tiukkojen kriteereiden oli kuitenkin täytyttävä, jotta valitsisimme nämä artikkelit kirjallisuuskatsaukseen seuraavien kriteerien mukaan:

1. Tutkimuksen tuli käsitellä dopingia, ja siihen liittyviä ilmiöitä, jotka ovat tai viittaavat rikolliseen toimintaan.
2. Tutkimuksen tuli tarkastella valitun näkökulman kautta dopingin vaikutuksia yhteiskunnassa tai yksittäisessä henkilössä.
3. Tutkimusten tuli olla vertaisarvioituja ja julkaistu asiallisella palstalla, yleisesti ottaen tiedejulkaisussa.

Kriteerien pohtimisen jälkeen selvitimme mahdolliset työssä käytettävät tietokannat. Tietokantojen valintaan vaikutti näiden saatavuus sekä käytettävyys tutkimuksessa. Lopullisen valinnan suoritimme vasta suoritettujen koehakujen jälkeen, koehaut sekä tarkemmat tietokantakohtaiset rajaukset hakuehtoineen on esitelty seuraavassa luvussa. Tarkoituksemme oli tehdä mahdollisimman samanlaiset hakuehdot jokaiseen tietokantaan, poikkeuksena suomalainen tietokanta Arto.

Yhdessä koehakuja tehdessä perehdyimme myös alustavasti tutkimusten otsikkoihin sekä tiivistelmään. Näin ollen saimme alustavaa kuvaa, onko kriteerimme käyttökelpoiset tutkimusta ajatellen.

3.4 Tutkimusten valinta sekä rajaus

Tekoajaksi tutkimukselle valitsimme alustavasti vuodesta 2010 eteenpäin. Huomasimme kuitenkin hyvin nopeasti, että tällä rajauksella tehtyjen tutkimusten määrä kyseisillä tietokannoilla sekä tutkimustamme ajatellen spesifit tutkimukset jäisivät hyvinkin laihaksi. Laajensimme skaalaamme täten 2000 luvun puolella tehtyihin tutkimuksiin, poikkeuksena Suomen Arto tietokanta, josta saimme tarvittavan tuloksen vuodesta 2010 eteenpäin. Saimme tämän muutoksen avulla olennaisesti hakukriteerit täyttäviä tutkimuksia lisää. Osa alustavasti potentiaalisista tutkimuksista jouduimme jättämään pois katsauksesta, koska näihin ei ollut pääsyä Poliisiammattikorkeakoulun kirjaston käytettävissä olleista tietokannoista.

Tutkimuksessa tarkoituksemme oli rajata pois myös dopingaineen lääketieteelliset tutkimukset, mutta päätimme kuitenkin pitää muutaman, jotka mielestämme kuvasivat hyvin ja tarkoituksenmukaisesti katsauksemme tarkoitusta. Otimme mukaamme myös kirjallisuuskatsauksia eli toissijaisia tutkimuksia.

3.5 Aineiston haku

Lähteinä katsauksessa käytettiin sekä kotimaisia, että ulkomaisia tietokantoja, pääpainona kuitenkin ulkomaalaiset kannat. Kotimaisten tutkimusten kirjo myös kokonaisuudessaan jäisi hyvin suppeaksi, tästä syystä ei hakua olisi syytä kohdistaa vain kotimaiseen kirjallisuuteen. Kansainvälisesti tutkimusta sen sijaan on tehty huomattavasti enemmän. Tämä myös palvelee työmme näkökulmaa, sillä aiheemme käsittelee dopingrikollisuutta pitkälti kansainvälisesti.

Alkuun suoritimme jokaiseen järjestelmään koehaut. Koehakujen avulla testasimme eri hakuehtoja sekä tämän avulla tarkistimme ylipäättänsä tietokannan käytettävyyttä tutkimuksessa. Riippuen järjestelmän hakuehdoista oli tietokantojen välillä pieniä eroavaisuuksia, käytännössä kuitenkin ulkomaalaisilla tietokannoilla hakusanat olivat täysin samat. Koehakujen perusteella rajausehtoja muokattiin huomattavaksi väljemmiksi mahdollisimman laajan ja asianmukaisen otannan vuoksi.

Valitsimme työhömmä sähköisiä tietokantoja, jotka rajasimme koehakujen sekä mahdollisen saatavuuden perusteella. Näiden perusteella myös useat tietokannat huomasimme käyttökelvottomiksi oman tutkimuksemme osalta, sillä näistä ei aihealueeseemme löytynyt aineistoa ollenkaan. Poliisiammattikorkeakoulun opettajien ja opiskelijoiden käyttöön lisensoiduista sähköistä tietokannoista valitsimme mukaan hakuun Ebsco Academic Search Eliten ja Sage Premierin. Hakuun valitsimme Poliisiammattikorkeakoulun kautta myös Cepol e-Journalsin. Cepolin e-Journalsiin julkaistujen vertaisarvioitujen artikkelien pitäisi löytyä myös muilla tietokantahauilla. Cepolin tietoarkistossa ne ovat kuitenkin keskitettynä niin, että kyseessä olevia asioita on käsitelty viranomaisnäkökulmasta. Lisäksi valitsimme käyttöömmä kotimaisen Arto tietokannan. Tarkemmin käytetyt tietokannat, ja näiden sisällöt on koottu Taulukkoon 1.

Ulkomaisissa tietokannoissa käytettyjä hakusanoja olivat lopulta doping, crime, criminalization ja trafficking. Hakusanoja jouduimme pyörittelemään koehakujen perusteella uudestaan, sillä alkuperäisillä hakusanoilla emme saaneet kaikkia tutkimuksia esille, joita taas saimme aiemmin esille haettuamme hieman hakua muunneltuna. Dopingin tutkimusta on kyllä tehty huomattava määrä, mutta suurin osa tutkimuksista meni pitkälti ohi aiheemme. Haastavuutta myös hakusanojen valintaan loi myös monien tutkimusten viittaukset dopingiin, jotka toivat katsaustamme ajatellen osumia aiheesta täysin ohi. Haut teimme 15.2.2017,

16.2.2017 ja 17.2.2017 näiden perusteella tutkimukseemme valikoitui kaiken kaikkiaan 13 tutkimusta.

Taulukko 1 Kirjallisuuskatsauksessa käytetyt tietokannat

Tietokanta	Sisältö
Sage Premier	Kokotekstiartikkeleja noin 500 talouden ja yhteiskuntatieteiden tieteellisestä lehdestä. Sisältää yli 20 kriminologian alan lehteä.
Ebsco Academic Search Elite	Kokotekstiartikkeleja lähes 2000 eri alan lehdestä ja julkaisusta.
Arto	Lehtiartikkeleiden viitteitä noin 600, lähinnä kotimaisesta lehdestä.
Cepol e-Journals	Sisältää useita arvostettuja, usein vertaisarvioituja 20 poliisialan tieteellistä lehteä.

X:llä merkityt kohdat tarkoittavat tekemätöntä hakua kyseiseen järjestelmään. Ulkomaalisiin tietokantoihin ei ollut syytä hakea pelkästään hakusanalla doping liian laajan tulosjoukon takia, kun taas päinvastoin suomalaisen Arto-kantaan liian spesifejä hakuja oli turha tehdä liian pienen tulosjoukon takia. Näin ollen haut on pyritty suorittamaan, jotta saadaan mahdollisimman laaja joukko kohdistuen riittävällä tarkkuudella tutkimukseemme, mutta kuitenkin pyrkien pitämään joukko tarpeeksi pienenä joukon tutkimisen helpottamiseksi. Tietokantojen haut eivät kuvasta täydellisesti saatavilla olevien tutkimusten määrää kyseisillä hauilla, sillä päällekkäisiä tuloksia tuli muutamissa tietokannoissa vastaan jo valituista tutkimuksista. Näin ollen jostain tietokannasta valikoitu määrä olisi voinut olla myös suurempi.

Tutkimuksessa käytetyt hakuehdot, hakusanat ja tulokset kustakin tietokannasta on koottu vielä tarkemmin taulukkoon 2. Tässä myös käydään läpi selkeästi määrät, kuinka paljon tutkimuksia otimme katsaukseen mukaan käyttämistämme tietokannoista.

Taulukko 2 Tietokannat, hakuehdot ja tulosten määrä, joita käytettiin haussa

Tietokanta/ hakupäivä	Tarkat hakusanat, osumat ja valittujen tutkimusten määrä (2/2017)				
	Doping AND Crime	Doping AND Criminalization	Doping AND Trafficking	Doping	Yht.
Sage Premier / 15.2 ja 16.2.17	671, valittiin 3	74, valittiin 1	262, valittiin 2	x	6
Ebsco Academic Search Elite /15.2 ja 17.2.17	68, valittiin 2	3, valittiin 1	23, valittiin 1	x	4
Arto / 15.2.17	x	x	x	61, valittiin 2	2
Cepol e-Journals /17.2.17	14, valittiin 0	3, valittiin 1	9, valittiin 0	x	1

Rajausehdot:

Sage Premier – Rajattu vuodesta 2000 - 2017 (custom range), fraasi: Only content I have full access to

Ebsco Academic Search Elite – Rajattu vuodesta 2000 alkaen

Arto – Rajattu vuodesta 2010 alkaen

Cepol e-Journals – Rajattu vuodesta 2000 alkaen

3.6 Laadun arviointi

Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa alkuperäistutkimusten laatu tulee arvioida. Tämän avulla pyritään lisäämään katsauksen yleistä luotettavuutta. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna valmista mittaria tai tarkistuslistaa. Tämä tulee kuitenkin esitettäväksi muutamana sattumanvaraisesti valittuun alkuperäistutkimukseen. (Johansson 2007, 101-102.)

Tässä työssä käytämme Paavo Venäläisen (Venäläinen 2016: Kannabispolitiikan liberalisaation vaikutukset maailmalla) systemaattista kirjallisuuskatsaustaan varten tehtyä laadun- arviointitaulukkoa (Liite 1). Perekymme hänen käyttämänsä arviointitaulukkoon, jonka koimme vastaavan oleellisimpiin luottamusksymyksiin. Esitetauksen jälkeen koimme, että kyseinen tarkistuslista sopii työhömme erittäin hyvin. Työssä käytetty pisteytys perustuu

kyllä / ei kysymyksiin, mihin tutkimuksen täytyisi vastata. Tässä on selvitetty muun muassa tutkimuksen tekoa, rajausta ja selkeyttä. Aineiston osalta on esitetty kysymyksiä, jonka perusteella saamme kuvan onko sekä aineiston keruuta että sen muuta kulkua analyysiin asti kuvattu tarpeeksi. Lopuksi vielä kysymykset pohtivat tutkimuksen kannalta sitä, onko tutkimus onnistunut saamaan vastauksia esitettyihin kysymyksiin, ja onko myös mahdolliset rajoitteet otettu huomioon.

Laadun pisteytyksen tuloksista huolimatta emme lähteneet karsimaan tutkimuksia pois katsauksesta, että saamme tarvittavan määrän kriteerit täyttäviä tutkimuksia. Työssä olisimme voineet hyödyntää myös poissulkemista katsauksesta, jos tämä ei ylittä ennalta määrättyä vähimmäispistemäärää. Tämän seurauksena olisimme joutuneet tekemään yhä laajemman haun useammista tietokannoista, jolloin olisimme mahdollisesti saaneet myös laadulta parempia tutkimuksia. Koemme kuitenkin, että tämä olisi ylittänyt työmäärältään kandidaattitutkielman laajuuden. Pisteytykset olemme koonneet taulukkoon 3. Taulukossa 4 on myös koottu laadun pisteytys, ja lukija pystyy ottamaan huomioon tämän tutustuessaan tutkimuksiin tarkemmin.

Taulukko 3

Laadun pisteytys (max. 10)	Tutkimukset (13 kpl)
10	0
9	3
8	4
7	3
6	0
5	1
4	1
3	1
2-0	0

3.7 Tutkimusten raportointi

Seuraavassa osiossa taulukossa 4 on määritelty katsaukseen mukaan otetut tutkimukset sekä avattu näiden keskeistä sisältöä metodeineen. Mukaan valitut tutkimukset esitelleen alaryhmien mukaan jaoteltuina seuraavasti: Doping ja rikollisuus, dopingin kriminalisaatioon viittaavat tutkimukset ja suomalaiset tutkimukset. Osittain tutkimuksissa esiintyy päällekkäisyyksiä, ja jakoa olisi voinut tehdä myös toisen osion alle. Kriminalisaation alle on täten myös jaettu tutkimuksia, mitkä eivät kokonaisuudessaan käsittele pelkästään dopingin kriminalisointia. Tämä johtuu myös tutkimusten määrästä, sillä dopingin kriminalisaatiosta yksinään tutkimuksia on verrattain hyvin vähän. Pääryhmänä katsauksessamme toimii doping ja rikollisuus, ja täten myös suurin osa valituista tutkimuksistamme kuulukin tähän kategoriaan. Tässä kategoriassa tutkimuksia käsitellään pitkälti käytön näkökulmasta.

Osaltaan myös rikollisuus-osion alle on jaettu myös tutkimuksia, mitkä eivät näkökulmaltaan lähde pohtimaan rikollisuutta varsinaisesti suoraan. Näkökulmana voi olla myös lääketieteellinen, vaikka aiheena emme pohdikaan dopingin lääketieteellistä puolta. Koimme kuitenkin järkeväksi nostaa myös näitä esille, saadaksemme mahdollisimman laajan kuvan lieveilmiöistä dopingin ympärillä, ja kuvan siitä mitä kaikkea tähän aihepiiriin liittyy.

Värikoodeilla olemme jaotelleet näkökulman mitä kautta tutkimusta on tehty. Yhteenvetossa tutkimuksista käsittelemme nämä värikoodien perusteella jaotellut tutkimukset näkökulmittain.

- ❖ **Punainen** = rikollisuus
- ❖ **Keltainen** = dopingin käyttö
- ❖ **Sininen** = kansan asenteet
- ❖ **Vihreä** = kriminalisaatio

Taulukko 4 Tutkimukseen mukaan otetut tutkimukset jaettuna alaryhmien mukaan sekä keskeiset tulokset metodeineen

Tekijä(t)	Maa (alue)	Vuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto	Tutkimusmetodi	Keskeiset tutkimustulokset	Laadun pisteytys
Doping ja rikollisuus							
Antonopoulos & Hall (2016)	Englanti (Middlesbrough)	2013 – 2015	Laittoman steroidikaupan ja sen toimijoiden selvittäminen Englannissa	Kerätty data havainnoinnista sekä 6 asian-tuntijahaastattelua	Kvalitatiivinen, Virtuaalinen ja perinteinen etnografinen tutkimus	Laittoman steroidikaupan takana toimii ennemminkin iso sosiaalinen avoimpi verkosto kuin rikollisjärjestöt.	8
Maenning (2002)	Saksa (Hampuri)	2002	Dopingin ja korruption välisten ongelmien analyysi	Asiaa käsittelevä tutkimuskirjallisuus sekä WADA:n ja IOC:n tilastot	Kvalitatiivinen tutkimus, ekonometrinen analyysi	Dopingin käytön ja muun laittoman toiminnan ryhtymisen kynnystä voitaisiin nostaa mahdollisilla suuremmilla rangaistuksilla.	3
Pedersen ym. (2001)	Norja	1996	Dopingin käytön ja väkivaltaisen käytöksen yhteys murrosikäisillä	10,828 murrosikäisen (14 – 17 vuotiaat) vastaukset kyselyyn	Kvantitatiivinen, kyselytutkimus	Dopingaineille altistumisen ja väkivallan (niin uhriksi joutumisen kuin väkivallan käyttäjänä) on selvää yhteyttä.	9
Pedersen ym. (2001)	Norja	1996	Dopingin käytön ja muiden aineiden / huumeiden käytön yhteys murrosikäisillä	10,828 murrosikäisen (14 – 17 vuotiaat) vastaukset kyselyyn	Kvantitatiivinen, kyselytutkimus	Dopingin käytöllä ja tiettyillä aineilla on selvää yhteyttä, eikä doping ole enää ainoastaan kilpaurheilun ongelma.	9
Fincoeur ym. (2014)	3 maata (Ranska, Belgia & Hollanti)	2013 - 2014	Dopingaineiden välityksen muutoksen selvitys, ja tämän vaikutus mm. rikollisiin verkostoihin	Dokumentit 14 tapauksesta koskien dopingin välitystä sekä 81 haastattelua useista eri organisaatioista	Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus	Ympäristön muutoksesta johtuen dopingaineiden laiton kauppa ”pimeiden markkinoiden” kautta on kasvanut.	7

Graham ym. (2008)	Useita maita	2008	Anabolisten steroidien käyttämisen vaikutus ja tämän havaitsemisen helpottaminen.	Aiheeseen liittyvä tutkimuskirjallisuus	Kirjallisuuskatsaus	AAS:n havaitseminen on osittain hankalaa, ja tämän tarkempi ymmärrys on merkittävää toimivan doping valvonnan kannalta.	5
Soule ym. (2011)	Useita Euroopan maita	2004 – 2009	Selvitys suuresta organisoidusta doping skandaalista Espanjassa vuonna 2006	Kansainvälisesti 60 artikkeli 18 eurooppalaisesta sanomalehdestä	Kvalitatiivinen tutkimus	Espanjassa dopingin rangaistavuus tuomioistuinmessä aiheuttaa ongelmia tekijöiden saamiseksi vastuuseen.	8
Petrocelli ym. (2008)	USA (Kalifornia, New Jersey & Illinois)	2000 - 2004	Steroidien käytön alakulttuurin selvittäminen USA:ssa	37:n steroidien käyttäjän haastattelut	Kvalitatiivinen tutkimus	Käyttö lähtee monella turhautumisesta ja halusta kasvaa mahdollisimman suureksi. Mahdolliset sanktiotkaan eivät estä käyttäjiä tarpeeksi.	9
Kraska ym. (2009)	Englanti	2005 – 2007	Selvitys dopingin laittoman kaupan toimintaympäristöstä	Kerätty data 15 kuukauden kenttähavainnoinnista sekä havainnointi netistä 186 verkkosivulta.	Kvalitatiivinen, etnografinen tutkimus	Laiton kauppa pyörii saliharrastajien keskuudessa tiiviisti, vaikka viranomaistoiminta tätä heikentääkin ainakin hetkellisesti.	7

Dopingin kriminalisointiin viittaavat tutkimukset							
Engelberg ym. (2012)	Australia	2009	Australian kansalaisten mielipide dopingin käytön kriminalisoinnista	Kyselytutkimus, puhelimitse, vastaajia 2520	Kvantitatiivinen, kyselytutkimus	Vähän reilu puolet Australian kansalaisista on sitä mieltä, että dopingin käyttö pitäisi kriminalisoida.	7
Summer (2017)	Englanti	2016	Katsaus Englannista ja näkemyksiä dopingin kriminalisaatioon liittyen, huomioon ottaen kansan mielipide.	Katsaus aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta ja tutkimuksista.	Katsaus	Katsauksessa pohditaan dopingin mahdollista kriminalisointia petoksen mallin mukaisesti.	4
Suomalaiset tutkimukset							
Hakkarainen ym. (2010)	Suomi	2010	Huumeiden, huumaiden ja alkoholin sekakäytön sekä dopingin käyttö suomalaisten keskuudessa	Kysely, 15–69-vuotiaille suomalaisille, vastaajia 2023	Kvantitatiivinen, kyselytutkimus	Vastaajista 1 % eli marginaalinen osuus kertoi käyttäneensä joskus dopingia.	8
Hakkarainen ym. (2014)	Suomi	2014	Onko dopingaineiden käyttö lisääntynyt Suomessa viime kyselystä (2010)	Kysely, 15–69-vuotiaille suomalaisille, vastaajia 3485	Kvantitatiivinen, kyselytutkimus	Käyttö on edelleen noin yhden prosentin tasolla, puolet vastaajista olisivat dopingin käytön kriminalisoinnin puolella.	8

4. DOPINGRIKOLLISUUS SUOMESSA JA ULKOMAILLA

Tässä luvussa esittelemme kirjallisuuskatsaukseeimme valikoituja tutkimuksia ja näiden keskeisimpiä tuloksia. Käymme tutkimukset ensin läpi yksitellen, ja lopuksi yhteenvetona tutkimusten keskeiset tulokset. Ensin käsittelemme tutkimukset, mitkä liittyvät dopingin ympärillä esiintyvään rikollisuuteen sekä tämän ympärillä esiintyviin ilmiöihin. Toisessa osiossa käsittelemme dopingin kriminalisoinnista esille nousseet tutkimukset. Kolmas osio käsittelee tutkimuksia Suomen osalta liittyen dopingin käyttöön. Kirjallisuuskatsaukseeemme valikoitui kaiken kaikkiaan 13 tutkimusta neljästä tietokannasta.

4.1 Dopingin ympärillä esiintyvä rikollisuus

Antonopoulos & Hall (2016)

Antonopouloksen ja Hallin tutkimuksessa tarkastellaan sosiaalista järjestelmää ja sen toimijoita laittoman steroidikaupan takana Englannissa. Tutkimuksessa haluttiin avata eri toimijoiden osuutta laittomassa kaupassa ja selvittää minkälainen organisaatio yleisesti ottaen on tämän takana.

Aineistoina toimivat tutkimuksessa tutkijoiden etnografisen tutkimuksen havainnot niin paikallisella tasolla kuin internetissä virtuaalisesti. Näiden lisäksi tutkimuksessa haastateltiin kuutta asiantuntijaa eri organisaatioista, joiden kautta saatiin tietoa steroideista eri näkökulmista. Mukana oli myös haastateltava mm. Interpolista.

Tutkijat suorittivat havainnoinnit virtuaalisesti (internet) kesäkuusta 2013 - marraskuuhun 2014. Paikallisesti kenttähavainnoinnit suoritettiin tammikuusta 2014 – maaliskuuhun 2015.

Tutkimuksen mukaan tekijät huomasivat, että yleisesti ottaen laitton steroidikauppa yhdistetään isoksi ja organisoiduksi toiminnaksi, joiden takana toimii rikollisjärjestöt. Kyseisessä tutkimuksessa ei kuitenkaan vastaavanlaista rakennetta löytynyt. Tätä mahdollisesti pystytään selittämään internetin kasvamisella markkinapaikkana ja tämän mahdollistamalla mahdollisuuksilla, jolloin käytännössä kuka tahansa kykenee aloittamaan steroidien välityksen. Sen sijaan tutkimuksen tulokset osoittivat, että steroidien välitys ihan maahantuonnista lähtien on lähempänä sosiaalista verkostoa, joiden toimijoiden keskuudessa vallitsee yleisesti

ottaen keskinäinen luottamus. Tässä verkostossa ei myöskään esiinny suurta hierarkiaa. Osittain samat steroidien välittäjät myös välittävät muita huumausaineeksi luokiteltavia aineita, vaikkakin monet pelkästään steroideja. Näitäkään ei voi suoraan yhdistää.

Haastattelujen perusteella myös tutkimus antaa viitteitä, että poliisin intressi ei myöskään ole suuri steroidikaupan kitkemisellä, joka myös luo toiminnalla alustan pimeillä markkinoilla.

Tutkimuksen tekijät painottivat, että lisää tutkimusta niin paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla tarvitaan lisää, jotta steroidikaupan monimuotoisia syitä ja seurauksia voidaan ymmärtää paremmin.

Maenning (2002)

Tutkimus perustuu pitkälti kilpaurheiluun, mutta yhtä hyvin tämä koko kontekstissaan voidaan ulottaa isommaksi ongelmaksi, joka vaikuttaa koko yhteiskuntaan.

Maenningin tutkimuksessa tarkastellaan ekonometrisen analyysin avulla urheilussa tapahtuvan korruption ja dopingin yhteyksiä, ja selvitetään mahdollisia ratkaisumalleja näiden kitkemiseksi pois urheilumaailmasta.

Tutkimuskysymyksen selvittämiseksi tutkimuksessa käytettyjä mittareita olivat muun muassa odotetun nettohyödyn saaminen laittomasta toiminnasta yksilöllä, tarkat kulut laittoman toiminnan valmistelusta ja realisoinnista (tähän liittyy valvonnan välttäminen, tuomio ja rangaistus), rahallinen hyöty laillisesta toiminnasta, joka pitää hylätä laittoman tilaisuuden takia sekä muun hyödyn saaminen laittoman toiminnan avulla (muun muassa dopingin avulla saatu kunnia parempien tulosten vuoksi). Tutkimuksessa kyseisiä mittareita vertailtiin ja näiden avulla pyrittiin selvittämään mahdollisuuksia.

Tutkimuksen mukaan on todettua, että dopingin käyttäjät yhdessä korruptoitujen yksilöiden kanssa luovat negatiivisia sivuvaikutuksia urheilumaailmassa, ja tämän ympärillä oleville toimijoille. Huijaavat urheilijat syövät rehtien urheilijoiden mielenkiintoa lajia kohtaan, ja täten myös valheellisin keinoin saavat rahallista hyötyä. Ei pelkästään kisoista saatujen tulojen vaan myös menetettyjen sponsoritulojen vuoksi. Dopingaineilla saatuja voittoja onkin yhdistetty petokseen.

Tutkimus ehdottaa, että eräs mahdollinen ratkaisumalli dopingin kitkemiseksi voisi olla rangaistusten ja sakkojen korottaminen. Maenning osoittaa, että rahallisen hyödyn pienentyessä

kynnys	laittomaan	toimintaan	ryhtymiseen	nousee.
--------	------------	------------	-------------	---------

Toiseksi myös eettisen ja terveydellisen kasvatuksen roolia ei tulisi unohtaa. On mahdollista suurentaa kynnystä laittomaan toimintaan, myös tätä kautta, vaikka Dr. Bob Goldmanin tekemä kysely vie tältä ajattelulta pohjaa. Kyselyssä urheilijoilta kysyttiin, että ottaisivatko he dopingainetta, joka takaisi sen, että he olisivat seuraavat viisi vuotta voittamattomia (eivätkä saisi tästä tuomiota), mutta sivuvaikutuksena he kuolisivat tämän jälkeen. Yli puolet vastasivat silti, että he käyttäisivät dopingia.

Pedersen, Wichstrøm & Blekesaune (2001)

Pedersenin ym. tutkimuksessa selvitetään dopingaineiden käytön sekä väkivaltaisen käytöksen ja väkivaltaisen uhriutumisen yhteyttä. Tutkimuksessa dopingia tutkittiin joko itse käytön kautta tai sosiaalisen ympäristön kautta, jossa nuori elää ja doping on osa tätä arkea (käytännössä tätä mitattiin, sillä onko henkilölle tarjottu dopingaineita).

Aineistoina tutkimuksessa toimi suuri Norjassa tehty kysely murrosikäisille nuorille (14 – 17 vuotiaille). Tutkimukseen vastasi 10,828 henkilöä. Kyselyssä kysyttiin eri kysymyksiä, jolla pyrittiin selvittämään yhteyksiä alla mainittuihin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymykset olivat

1. Ovatko murrosikäiset, joiden ympäristössä dopingaineet ovat läsnä alttiimpia väkivaltaiselle käytökselle verrattuna murrosikäisiin, joiden ympäristössä dopingaineet eivät ole?
2. Ovatko murrosikäiset tällaisessa ympäristössä alttiimpia joutumaan väkivallan uhriksi verrattuna muihin murrosikäisiin?
3. Onko tässä muita sivuvaikutuksia dopingin varsinaisen käytön, ja väkivaltaisen käytöksen tai uhriutumisen välillä?

Tutkimuksessa pyrittiin myös poissulkemaan / havaitsemaan yhteyksiä, jotka voivat myös vaikuttaa väkivaltaiseen käytökseen eikä täten olisi pelkästään dopingaineiden käytön tai tämän ympäristön syytä. Tässä yhteydessä selvitettiin muun muassa alkoholin ja dopingaineiden yhteisvaikutusta, vapaa-ajan harrastusten vaikutusta (Kaupallisella salilla käynti ja itsepuolustus / kamppailulajien harrastamisen vaikutus), ympäristön sekä perheen vaikutusta.

Tutkimuksessa pojista 2,3 % ja tytöistä 1,3 % (keskiarvo 1,8 %) kertoivat käyttäneensä dopingaineita jossain vaiheessa elämäänsä. 11,5 % vastaajista kertoivat, että heille oli tarjottu dopingaineita, tämä osuus ei ollut kuitenkaan käyttänyt aineita.

Tutkimuksen mukaan kaikki väkivallan muodot olivat läsnä vastaajien kesken, jotka olivat olleet dopingin kanssa tekemisessä (ei käyttö). Käyttäjien keskuudessa väkivalta oli vielä

selvemmin läsnä. On kuitenkin huomioitavaa, että tutkimus osoittaa myös muita vahvoja yhteyksiä väkivaltaan dopingin lisäksi (kuten alkoholin väärinkäyttö, muiden aineiden väärinkäyttö sekä keskustassa vietetyt illat). Analyysi osoitti myös selvää yhteyttä kaupallisella salilla käymisessä sekä väkivallalla. Tarkempi analyysi osoitti kaupallisella salilla käymisen sekä dopingaineiden käytön yhteyden. Tästä voisikin päätellä, että salit ovat eräänlaisia sosiaalisia ”areenoita” dopingaineiden käytön ja väkivallan välillä.

Keskeisimpinä tuloksina tutkimus osoittaa siis, että dopingaineille altistumisen ja väkivallan välillä (niin uhriksi joutumisen kuin väkivallan käyttäjänä) on selvää yhteyttä. Vaikka väkivalta voisi johtua myös muistakin syistä, syvempi analyysi antaa viitteitä, että dopingaineiden ”valtaamalla” ympäristöllä on selkeää suuntausta väkivaltaan niin pojilla kuin tytöillä.

Tutkimuksessa oli myös rajoitteita, jotka vaikuttavat analyysiin. Muun muassa dopingaineiden käytön määrää, tarkka määrittely käytetystä aineesta sekä tämän vaikutuksista. Väkivallan yhteyttä ja dopingaineiden käytön yhteyttä kyllä pystyttiin osoittamaan, mutta suoraa syy-yhteyttä aineen käyttöön ei tutkimuksen avulla saa. Tutkimus ottaa myös kantaa siihen, että dopingaineiden käytön yhteys väkivaltaan voidaan myös selittää käyttäjän ulkoisella olemuksella (lihaksikkaampi, kookkaampi yms.), joka osaltaan voi provosoida muita väkivaltaan. Pedersen ym. osoittaa tutkimuksen loppuun, että lisätutkimusta tarvitaan selvästi mm. aineiden varsinaisesta käytöstä ja tähän liittyvästä toiminnasta.

Pedersen & Wichstrøm (2001)

Kyseinen tutkimus perustuu samaan aineistoon kuin edellä avattu Pedersenin ym. tutkimus. Näkökulmana tässä tutkimuksessa selvitetään enemmän dopingin käyttöä, eikä tämän varsinaisia muita yhteyksiä. Tämän takia tutkimuksen aineistoa emme avaa tarkemmin tässä. Tässä kontekstissa avaamme vain spesifisti tähän liittyvät poikkeavat tulokset.

Pedersenin ja Wichstrømin tutkimuksessa selvitettiin murrosikäisten dopingin käyttöä ja tämän yhteyttä muiden aineiden sekä tekijöiden kanssa. Tutkijat nostavat esille, että aikaisemmin on ehdotettu, että steroidien käyttäjät eivät käytä yhtä todennäköisesti muita huumausaineita. Tähän ei ole kuitenkaan aikaisempaa tutkimustietoa. Tutkimuksessa aineistona käytettiin kyselyä, joka suoritettiin norjalaisille murrosikäisille nuorille. Tutkimus on avattu tarkemmin yllä aiemmassa tutkimuksessa. Tulokset prosentuaalisista määristä on myös avattu yllä.

Tutkimuksen mukaan yllättävin havainto oli yhteys dopingaineiden käytön, ja savuttoman tupakan, alkoholin ja laittomien lääkkeiden / huumeiden (kuten amfetamiini ja MDMA ja heroini). Kannabiksen kanssa yhteyttä ei yllättävästi kuitenkaan ollut.

Tekijät pohtivat tutkimuksessa kyseisiä yhteyksiä ja näiden mahdollisia syitä. Esimerkiksi kannabiksen osalta tutkijat uskovat, että dopingin käyttäjien kulttuuri on hyvin erilainen verrattuna kannabiksen käyttäjien kulttuuriin. Heroiinin ja tähän liittyvän neulojen jakamiseen tekijät toivovat lisää tutkimusta. He nostavat esille, että aikaisemmin on todettu joka neljäs steroidien käyttäjä jakavan neulojansa, ja tähän olisi syytä saada lisää selvitystä (syitä ja seurauksia).

Yleisesti dopingin käytön onkin katsottu olevan vain ammattilaisurheiluun ja urheiluseuroihin liittyvä asia. Tutkimuksessa tekijät osoittavat tämän näkemyksen olevan liian kapea. He osoittavat, että dopingin käyttö on levinnyt jo normaalissa väestössä nuortenkin keskuuteen. Selvä yhteys kuitenkin liittyy vielä dopingin käyttöön ja urheilulliseen harjoitteluun sekä salilla käymiseen. Tutkijoiden mukaan joka tapauksessa lisää selvitystä, ja paljon suurempaa dataa asiaan liittyen vielä tarvitaan johtopäätösten tekemiseen.

Fincoeur, van de Ven & Mulrooney (2014)

Fincoeurin ja muiden tutkimuksessa selvitetään dopingaineiden välityksen muuttunutta toimintaympäristöä osoittaen nykyisen antidopingtoiminnan nollatoleranssin vaikutusta tähän muutokseen, sekä sen tuomia mahdollisuuksia rikollisille verkostoille. Tutkimuksessa selvitetään muutosta pitkälti ammattilaispyöräilyn kautta, mutta tässä viitataan sekä painonnostoon että kehonrakennukseen, jotka olennaisesti liittyvät aiheeseen.

Aineistona tutkimuksessa käytettiin 14 dokumenttia, jotka koskivat dopingin käyttöä sekä välitystä Belgian ja Ranskan ammattilaispyöräilyssä. Dokumentit tulevat antidopingviranomaisilta. Näiden lisäksi tutkimuksessa suoritettiin 81 haastattelua eri toimialojen piiristä liittyen aiheeseen, muun muassa antidopingviranomaisia, urheiluliittojen edustajia, poliiseja sekä aktiivisia ja uransa lopettaneita pyöräilijöitä.

Useiden skandaalien jälkeen viime vuosikymmenien aikana on antidopingtoiminta, päätoimijana WADA, kiristänyt toimintaansa ja taistelua dopingia vastaan. Antidopingkäytäntö on muuttunut yhä enemmän urheilijalähtöisestä näkökannasta taisteluksi suoraan dopingaineiden välittäjiä sekä itse aineita vastaan. Sanktioita on myös kovennettu. Euroopan komissio

on vuonna 2007 suositellut, että dopingaineiden laitonta kauppaa pitäisi kohdella samoin tavoin kuin muiden laittomien aineiden (huumeiden) välitystä EU:n alueella.

Tutkimuksen mukaan dopingaineiden käyttö on pyöräilyssä ollut vuosien saatossa hyvinkin systemaattista, ja kilpatallilähtöistä. Useat kilpatallit ovat tarjonneet, joko hiljaa hyväksyen tai täysin häikäilemättömästi suoraan, suoritusta parantavia aineita. Kuitenkin nollatoleranssin ajattelun vallitessa, on toimintaympäristö muuttunut aineiden välityksen suhteen merkittävästi. Nykyään urheilijat yhä useammin hakevat aineensa muita reittejä pitkin, tämä taas luo mahdollisuuksia ”pimeille markkinoille”. Kilpatallit eivät muuttuneessa ympäristössä pysty toimimaan samoin tavoin kuin aikaisemmin, eivätkä välttämättä haluakaan. On usein puhuttu, että pimeiden markkinoiden toimintaympäristö on paljolti ”mafian” kaltaista voitonhakuista toimintaa. Tutkimuksen mukaan kuitenkin yleisesti ottaen tämä ei pidä paikkaansa vaan on enemmän median luomaa kuvaa. Välittäjät ennemminkin pyörittävät toimintaansa niin kehonrakennuksen kuin painonnoston, minkä kautta aineita yleisesti ottaen liikkuu eniten, markkinoilla sosiaalisen statuksen nostatuksen vuoksi. Motiivina myös eräänlainen muiden urheilijoiden auttaminen, jotta he saavuttaisivat parhaat tuloksensa. Rahallinen hyöty on yleisesti ottaen pienin vetävä tekijä näille markkinoille. Tutkimus kuitenkin osoittaa, että muuttunut ja ankarampi toimintaympäristö luo mahdollisuuksia rikollisille verkoille toimia ja välittää dopingaineita, sillä urheilijat ovat yhä valmiimpia hakemaan aineita sieltä mistä vain saavat. Tähän myös internet luo oman kuvansa.

Tekijät pohtivat, että jos yhä ankarampi ja rangaistuksiin perustuva toimintaympäristö kasvaa, myös negatiivisten sivuvaikutusten riskit tulevat kasvamaan. Tutkimuksessa ehdotetaan, että ajattelumallia dopingongelmaan tulisi muuttaa, lähtökohtana olisi syytä pitää ihmisten koulutusta, ennalta ehkäisyä ja vahinkojen minimointia.

Graham, Davies, Grace, Kicman & Baker (2008)

Tutkimuksesta sivuutetaan paljon lääketieteellistä puolta, mutta avataan kuitenkin tutkimukseen liittyviä seikkoja. Kuten anabolisten-androgeenisten steroidien vaikutuksista käyttäjillä, jotka taas vaikuttavat henkilöiden toimintaan, ja mahdollisesti saavat heidät toimimaan aggressiivisemmin.

Grahamin ym. tutkimuksessa käsitellään anabolis-androgeenisia steroideja, ja näiden erilaista käyttöä sekä strategioita näiden havaitsemiseksi valvovien toimijoiden osalta. Tutki-

mus on tehty kirjallisuuskatsauksena tieteellisten tutkimusten avulla. Aineistona tutkimuksessa on käytetty tieteellisiä artikkeleja, jotka haettiin kolmesta eri tietokannasta (EMBASE, Entrez-PubMed ja MEDLINE).

Tutkimuksen mukaan AAS:a käyttävät urheilijat pystyvät ”välttämään testin”, ja saamaan negatiivisen tuloksen testistä, vaikka ovat käyttäneet ainetta lähiaikoina. On olemassa keinoja, joiden avulla käytetty aine saadaan hyvinkin nopeasti kehosta pois, jopa alle viikossa. WADA:n tilastojen mukaan vuonna 2005 AAS oli yleisin löydös testeissä. Tämän vuoksi kilpailujen ulkopuoliset testit ovat merkittäviä käyttäjien löytämiseksi.

Sivuvaikutukset AAS:n käyttäjillä muuttuvat käyttöjakson pituuden mukaan. Tutkimuksen mukaan käyttäjät kertoivat kokeneensa suurempia aggressioita esineitä kohtaan, sanallista aggressiota, ja aggressiota treenin aikana, muttei kuitenkaan suoraa aggressiivisuutta ihmisiä kohtaan. Muita merkittäviä huomioita oli käytön aikana käyttäjillä suurempi varuillaanolon tunne, ärtyneisyys, ahdistus, epäileväisyys ja negatiivisuus.

Tekijät antavat loppuun mahdollisia ohjeistuksia, kuinka tiedolla aineista ja näiden ymmärtämisestä syvällisemmin niin aineen tasolla kuin sen vaikutuksella ihmiseen, pystytään testausta parantamaan mahdollisimman hyvän ja toimivan testauksen takaamiseksi valheellisten urheilijoiden kiinnisaamiseksi. Täten myös petoksellista toimintaa olisi mahdollista estää yhä tehokkaammin eri toimijoiden osalta jo etukäteen.

Soule & Lestrelin (2011)

Soule & Lestrelin selvittivät tutkimuksessaan vuonna 2006 tapahtunutta dopingskandaalia Espanjassa, jossa selvisi suuri organisoitu veridopingverkosto. Tapahtuma kutsutaan Operaatio Puertoksi. Poliisin suorittamassa suuressa tutkinnassa löytyi maanalainen laboratorio Madridissa, joka kuului lääkäri Eufemiano Fuentesille. Paikalta löytyi anabolisia steroideja, kasvuhormoneja, testosteronia, tuhansia annoksia EPOa, monia lääkkeitä ja jäädytettyä verta. Verinäytteiden vierestä löytyi dokumentteja, jotka paljastivat verensiirron monille urheilijoille. Tapauksen yhteydessä pidätettiin viisi henkilöä. Yksi heistä oli tietysti lääkäri Fuentes.

Aineiston tutkimukseen tekijät keräsivät kansainvälisistä eurooppalaisista sanomalehdistä sekä oikeuslaitoksen materiaalia, mitä he saivat tutkimukseen. Artikkeleja oli kaiken kaikkiaan 60 kappaletta ja sanomalehtiä 18 ympäri Eurooppaa. Tutkijat kävivät systemaattisesti

materiaalia ja artikkeleita läpi heti tapahtuman alusta elokuusta 2004, jutun loppuun asti uudelleen avaamiseen espanjalaisessa tuomioistuimessa alkukesään 2009. Uudelleen avaamisessa tuomioistuin vaati päätekijöitä uudelleen syytteeseen rikoksesta yleistä terveyttä kohtaan. Tekijät voivat saada tapauksesta jopa kahden vuoden vankilatuomion.

Tapauksessa juttu ei lähtenyt positiivisesta testistä, vaan hallituksen käynnistämistä poliisin suorittamista toimista, ja täten myös lailla annettavista tuomioista. Espanjalainen laki ei ole tarkoitusta vastaava sanktioita ajatellen oheisessa tapauksessa. Suurin este tapauksessa onkin ollut löytää huijaaville urheilijoille / taustatekijöille kriminaalinen konteksti tapaukseen. Dopingin tuotanto, käyttö ja levittäminen tulivatkin rangaistavaksi lailla vasta tapauksen jälkeen, jopa 2 vuoden vankilatuomioilla. Tapaus oli myös täten hyvin haastava.

Tutkijat tuovat esille, että tapauksen tarkempaan tutkimukseen olisi tarvittu yhä enemmän materiaalia aiheesta muun muassa materiaalia oikeusjärjestelmän puolelta, mitkä olivat sallittuja. Doping on yhä enemmän tullut poliittiseksi sekä koko yhteiskuntaa koskevaksi asiaksi, johon olisi syytä tarkentaa ja selventää kansainvälisesti säännöksiä huomattavasti selvemmin. Poliisin roolia olisi myös tulevaisuudessa selvennettävä tarkemmin dopingrikosten tutkinnassa.

M. Petrocelli, Oberweis & J. Petrocelli (2008)

Petrocellin ja muiden tutkimuksessa selvitetään USA:ssa steroidien käyttöön liittyvää alakulttuuria sekä sen toimintaympäristöä käyttäjälähtöisesti. Tutkimuksessa ei perehdytä huippu-urheilussa tapahtuvaan käyttöön. Tekijät nostavat esille, että pimeillä markkinoilla tapahtuvan steroidikaupan määrän on arvioitu olevan noin 400 – 500 miljoonan dollarin luokkaa per vuosi. Tutkittua tietoa dopingin laittomasta kaupasta on kuitenkin vain vähän, mikä ei tätä summaa kokonaan pysty mitenkään selittämään. On siis loogista olettaa, että on vielä paljon tutkittavaa steroidien käyttäjien keskuudessa, ja paljon laitonta kauppaa on vielä pimennossa.

Aineistona tutkimuksessa käytettiin steroidien käyttäjien haastatteluja. Tekijät suorittavat vuosien 2000 – 2004 välisenä aikana 37 haastattelua käyttäjille. Haastattelut suoritettiin yksityisessä paikassa salilla rauhassa pois muiden ihmisten kuuloetäisyydeltä tai parkkialueella. Kesto oli noin yksi tunti. Haastattelut nauhoitettiin ja analysoitiin myöhemmin. Tekijät painottivat haastateltaville, että yksityisyyttä suojellaan ja tietoja käsitellään nimettömänä.

Tutkijat suorittavat haastattelut ns. lumipalloefektinä eli aina haastattelun jälkeen he kysyvät haastateltavalta, jos hän ohjaisi heidät seuraavalle henkilölle (käyttäjälle), jota he voisivat mahdollisesti haastatella.

Tutkimuksessa nousee esille muun muassa seikkoja minkä vuoksi steroideita käytetään. Monet käyttäjistä nostivat esille turhautumisen, kun lihakset eivät sali harjoittelusta huolimatta kasvaneetkaan odotetusti. He uskoivat saavansa niin sanotun ”lehti”-lookin mitä fitness-lehdissä esiteltiin. Näin ei kuitenkaan käynyt. Käyttäjät uskoivat saavuttavansa unelmiensa varjalan aineiden kautta. Usein esille nousi myös halu käyttäjien keskuudessa kasvaa mahdollisimman isoksi, jopa eräänlaisena pakkomieltäänä. Vaikka monet tiesivät mahdollisista sivuvaikutuksista, johon myös ääripäänä kuuluu ns. ”roid-rage” eli uhkaava käytös raivon vallassa aineista johtuen, eivät ne huolestuttaneet heitä. Eikä kukaan haastateltavista ainakaan kertoneet kärsineensä lähes mistään sivuvaikutuksista.

Vaikka aineiden kanssa toimiminen oli laitonta, eivät monet huolestuneet tästä. Eivät ainakaan niin, että se estäisi heitä jatkamasta aineiden käyttöä. Huolta se kuitenkin herätti joissain käyttäjissä, jotkut eivät välittäneet tästä ollenkaan. USA:ssa, tutkimuksissa mukana olleissa osavaltioissa, laittomasti hallussa olevasta anabolisesta steroidista voi saada jopa vuoden vankeustuomion tai 1,000 dollarin sakon. Välittämisestä sen sijaan voi saada jopa viisi vuotta vankeutta ja sakko 250,000 dollaria. Toisen tuomion jälkeen dopingrikoksesta, tuomiot tuplaantuvat.

Kraska, Bussard & Brent (2010)

Kraskan ja muiden tutkimuksessa lähdetään selvittämään toimintaympäristöä ja markkinoita laittoman steroidikaupan ympärillä Englannissa. Tutkimus osoittaa, että aikaisempaa tutkimusta kyseisestä aiheesta ei ole tällöin vielä tehty.

Asiaa tekijät lähtivät selvittämään etnografisin menetelmin havainnointien perusteella. He suorittivat kaiken kaikkiaan 15 kuukautta kestävästä kenttätutkimuksesta sekä analysoivat 186 nettisivua, joiden kautta välitetään AAS:ta. Kentällä tehtyjen havainnointien perusteella tutkimuksessa käydään läpi varsinkin yhden kehonrakentajan ”Miken” kautta, joka osoittautui hyväksi lähteeksi (lähteitä oli useampiakin).

Tutkimus osoittaa, että välitys on hyvinkin ammattimaista ja lähetykset pyritään tekemään mahdollisimman näkymättömiksi, jotta kiinnijäännin riski pieneneisi. Tekijät nostavat esille, että on merkittävää, kuinka tutkimuksen ”Miken” steroidikauppa lähti alun perin omasta

käytöstä (jolloin hänellä ei lähestulkoon ollut varaa aineisiin) siihen pisteeseen, että lopulta hän oli itse merkittävä dopingaineiden välittäjä paikallisessa yhteisössä. Kaiken tämän mahdollistaa laittoman kaupan ympärillä ”maalainen” kommunikaatiojärjestelmä, joka toimii käyttäjien keskuudessa. Tutkimuksen mukaan ”Miken” tapauksessa ei myöskään rahallinen hyöty ollut hänelle tärkein motiivi välitykseen, vaan niin sanotusti avun antaminen ihmisille, jotka jakavat samanlaiset arvot ja tavoitteet kehonrakennuksessa kuin hänkin. Nykymaailmassa internetin välityksellä myös kenellä tahansa on mahdollisuus aineiden välitykseen niin halutessaan.

Tekijöiden tehdessä kuitenkin vielä jälkihaastatteluja, oli tilanne muuttunut suoritetuista kenttähavainnoista. Päälähde oli itse lopettanut aineiden välityksen, ja myös muuttanut treenaamistaan kehonrakennuksesta painonnostoon. Muutokseen syynä oli poliisityö / viranomaistyö, jolla pyrittiin valvomaan laitonta kauppaa. Operaation tarkoituksena oli lopettaa aineiden laiton välitys ja kauppa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Operaation aikana löydettiin 56 salaista laboratoriota. Syynä suuriin operaatioihin oli pelko aineiden vaikutuksia tulevaisuudessa nuoriin. Tekijöiden mukaan ilmapiiri operaatioiden jälkeenkin oli kuitenkin luottava siihen suuntaan, että steroidien laiton kauppa tulee jatkumaan yhä vahvana, mutta mahdollisesti hieman muuttuneessa ympäristössä.

4.2 Dopingin kriminalisointiin liittyvät tutkimukset

Engelberg, Moston & Skinner (2012)

Engelbergin, Mostonin ja Skinnerin tutkimuksessa selvitetään Australian kansan mielipidettä urheilijoiden dopingaineiden käyttöön sekä mielipidettä dopingaineiden käytön kriminalisoinnista.

Aineiston Engelberg ym. keräsivät puhelinkyselyllä täysi-ikäisiltä Australian kansalaisilta, jotka valittiin satunnaisesti ympäri Australiaa. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 2520 vastaajaa (49 % miehiä ja 51 % naisia). Kyselyssä vastaajat vastasivat useisiin kysymyksiin (kaikki kyllä / ei vastauksilla). Kysymyksissä teemat olivat seuraavat: Suoritusta parantavien aineiden (PED) käytön kriminalisointi, positiivisen testituloksen (doping) julkiseksi tuominen urheilijoille, seurojen rankaiseminen seuran urheilijan jäädessä kiinni dopingin käytöstä (jaettuna kahteen osaan PED:t sekä ns. virkistävät aineet), sponsori sopimuksen katkaiseminen dopingin käyttäjille ja lopuksi vielä avoimena kysymyksenä kysyttiin syitä miksi heidän mielestään PED:t ovat kiellettyjä urheilussa.

Tutkimuksen mukaan 53 % vastaajista oli sitä mieltä, että dopingaineiden käyttö (PED:t) pitäisi kriminalisoida, ja tutkinta pitäisi siirtää poliisin tehtäväksi. Syitä miksi PED:t olivat heidän mielestään kiellettyjä (osa vastaajista antoi useampia vastauksia): 77 % vastaajista olivat sitä mieltä, että urheilijat saavat epäreilun edun aineiden takia. 20 % mielestä aineet ovat terveydelle vaarallisia ja näistä voi tulla vaarallisia sivuvaikutuksia. 15 % mielestä aineiden avulla luodaan virheellinen kuva urheilijan taidoista.

Engelberg ym. pohtivat tutkimuksessa sitä, jos poliisi rupeaisi antidopingtoimikunnan sijasta tutkimaan dopingin käyttöä, voisi sen olettaa estävän käyttäjiä nykyistä tehokkaammin. Tästä ei kuitenkaan ole tutkittua tietoa, eikä ole voitu osoittaa, että doping olisi yhtään pienempi ongelma maissa jossa dopingin käyttö on kriminalisoitu (Italia ja Ranska) verrattuna maihin joissa dopingia ei ole kriminalisoitu. Tähän tutkijat toivovat jatkotutkimusta.

Summer (2017)

Summerin katsauksessa käsitellään kansan asenteita dopingin käyttöön urheilussa, pohditaan nykyisiä antidoping sanktioita sekä ehdotetaan mahdollisia ratkaisumalleja dopingin kriminalisaatiolle Englannissa. Nykyään dopingin kriminalisaatiota tarkastellaan lähes aina terveydellisten vaikutusten kautta sekä dopingaineiden käytön sivuvaikutusten moitittavuudella. Katsauksessa kriminalisaatiota sen sijaan pohditaan toiselta kantilta, petoksen kannalta.

Aineistona Summer on käyttänyt artikkelissaan aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja tutkimuksia. Katsauksessa nostetaan esille myös dopingin legalisaatioon liittyviä ajatuksia. Esimerkiksi on pohdittu, että tiettyjen aineiden laillistamisella voitaisiin ehkäistä dopingista aiheutuvia lieveilmiöitä (mm. laiton kauppa, tutkimattomat aineet ym.) sekä tasa-arvoistaa täten myös kilpailua. Tähänkin tietysti pitäisi olla jonkinlainen valvontajärjestelmä. Väitetään, että nykyiset käytännöt (WADA:n säännökset) ovat liian epätehokkaita estääkseen urheilijoiden dopingin käyttöä, jonka vuoksi reilun urheilun tuntu on menetetty kansan silmissä. Kansa yhä vähemmän uskoo nykypäivänä, että puhtaatkaan urheilijat olisivat täysin puhtaita. Muun muassa uskottavuutta tältä syö kärähtäneiden urheilijoiden paluu puhtaiden urheilijoiden rinnalle kiellon jälkeen.

Katsauksessa dopingin käytön kriminalisointiin urheilijoiden (niin ammattilaisten kuin amatöörien) keskuudessa Englannissa lähdetään pohtimaan vaihtoehtoja mallia. On selvää,

että dopingin käyttöä pidetään yleisesti ottaen vääränä sekä selvänä huijauksena. Tekijä nostaa esille ns. petos-mallin erääksi potentiaaliseksi ratkaisuksi. Tämän mallin mukaan dopingin käytöstä kärkeäneitä urheilijoita katsottaisiin petoksen tekijöinä. Petoksen suuruus riippuisi urheilijan saamasta rahallisesta hyödystä. On selvää, että urheilija hyötyy menestyksestä niin palkinto- kuin sponsorirahojen kautta. Mallin mukaan pitäisi pystyä osoittamaan, että urheilija olisi syyllistynyt tietoisesti valheelliseen toimintaan, ja tätä kautta siten saanut rahallisen hyödyn. Katsauksen mukaan mahdollisen kriminalisaation kautta voisi olla suurempi estävä vaikutus dopingin käytön suhteen kuin nykyisillä säännöksillä, ja täten myös kansalaisten usko puhtaaseen urheiluun voisi palautua.

4.3 Dopingin käyttö Suomessa

Hakkarainen, Metso ja Salasuo (2010)

Hakkaraisen ja muiden tutkimuksessa esitellään vuoden 2010 huumeikyselyn tuloksia. Tässä työssä tarkastellaan ainoastaan tutkimusta dopingin käytön yleisyyden näkökulmasta. Tutkimuksessa on selvitetty huumeiden, huumeiden ja alkoholin sekakäytön sekä dopingin käyttöä suomalaisten keskuudessa. Tutkimus oli ensimmäinen, jossa selvitettiin huumeiden ja sekakäytön lisäksi myös dopingin käyttöä ja levinneisyyttä. Doping otettiin tutkimukseen mukaan, koska haluttiin selvittää, onko siitä tulossa myös kilpaurheilun ulkopuolinen ongelma Suomessa. Samanlaista trendiä oli havaittavissa jo Yhdysvalloissa ja määrättyissä Euroopan valtioissa. Tutkimuksessa haluttiin dopingin osalta selvittää, kuinka laajaa jalansijaa se on saanut tavallisten kuntoilijoiden keskuudessa ja mitkä ovat sen käytön motiivit?

Aineisto tutkimukseen kerättiin kyselyllä, joka suunnattiin 15–69-vuotiaille suomalaisille. Kuruun suoritti Tilastokeskus. Tutkimukseen otettiin Suomen väestötietojärjestelmästä 4250 henkilöä. 3000 henkilöä otettiin satunnaisotannalla koko kohdejoukosta ja lisäotoksella otettiin 1250 henkilöä 15–39-vuotiaiden ikäryhmästä. Lisäotoksella haluttiin varmistaa, että vastauksia saadaan riittävästi huumeiden ja dopingin käytön aktiiviselta ikäryhmältä. Tutkimuksesta rajattiin pois Ahvenmaalla asuvat, laitoksissa asuvat sekä vailla vakinaista asuntoa olevat. Tutkittaville tarjottiin mahdollisuutta vastata kyselyyn joko internetissä tai postitse lähetettävällä kyselylomakkeella. Kummatkin vastausvaihtoehdot olivat anonymisti tehtäviä. Kyselyyn vastasi lopulta 2023 henkilöä.

Kyselyssä haluttiin kysymysten avulla selvittää kokonaiskuvaa dopingin käytöstä, sen taustoista ja käyttöön suhtautumisesta. Kysymyspatteristo dopingin osalta täytyi luoda kyselyyn

lähes tyhjästä, koska vastaavaa kyselyä ei ole aikaisemmin tehty toisinkuin huumausaineiden käytön osalta. Kyselyssä dopingaineiksi oli nimetty testosteroni, anaboliset steroidit, kasvuhormoni, klenbuteroli ja efedriini.

Kyselyssä kävi ilmi, että ainoastaan 1 prosentti vastanneista kertoi käyttäneensä joskus dopingia. Ei voida siis missään nimessä puhua mistään laajasta ongelmasta. Kyselyn mukaan Suomessa ei ole samanlaista ongelmaa kuten Yhdysvalloissa tai joissakin Euroopan maissa, joissa dopingin käytöstä on tullut ehkä jo ”kansantauti”. Käytön motiiveiksi käyttäjät kertoivat voimatasojen nostamisen, ulkonäön parantamisen sekä suoritus-tason lisäämisen. Johtopäätöksenä kyselystä voi yksiselitteisesti vetää, ettei dopingaineiden käyttö väestötasolla ole Suomessa ongelma. Käyttö rajoittuu määrättyihin alakulttuureihin, kuten kuntosali harrastajiin ja heissäkin vielä joihinkin alaryhmiin. Dopingaineilla haetaan nimenomaan suoritus-tason parantamista urheilussa, eikä hyvänolon tunnetta, kuten huumausaineilla tai alkoholilla.

Hakkarainen, Karjalainen, Ojajärvi, Salasuo (2014)

Hakkaraisen ja muiden tutkimuksessa esitellään vuoden 2014 huume-kyselyn tuloksia. Tässä työssä tarkastelemme ainoastaan kyselyä dopingaineiden käytön näkökulmasta. Aikaisempi tutkimus aiheesta, joka oli tehty vuonna 2010 kertoi, että ainoastaan 1 prosentti vastanneista suomalaisista oli joskus käyttänyt dopingaineita. Tämän tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli selvittää, onko dopingaineiden käyttö yleistynyt tavallisten kansalaisten keskuudessa Suomessa sitten vuodesta 2010. Norjassa ja Ruotsissa on ollut havaittavissa, että tavalliset ihmiset käyttävät yhä enemmän dopingaineita. Haluttiin selvittää, onko Suomessa havaittavissa samanlaista trendiä. Siinä missä Suomessa 1 prosentti kertoi joskus käyttäneensä dopingaineita vuonna 2010, oli vastaava luku Norjassa 2,4 prosenttia ja Ruotsissa 4,4 prosenttia. Voidaan siis sanoa, että luku Norjassa ja Ruotsissa on huomattavasti suurempi kuin Suomessa.

Aineisto tutkimukseen kerättiin kyselyllä, joka tehtiin syksyllä 2014. Aineiston keruun suoritti Tilastokeskus. Tutkimus oli suunnattu 15–69-vuotiaille suomalaisille, kuten myös vuoden 2010 tutkimus. Väestötietojärjestelmästä poimittiin 7000 satunnaista suomalaista. 15–39-vuotiaille tehtiin yliotanta, jolla haluttiin varmistaa, että huumausaineiden ja dopingin käytön osalta saataisiin tarpeeksi vastauksia. Kyselyssä rajattiin pois laitoksissa asuvat, Ah-

venanmaalla asuvat ja vailla vakinaista asuntoa olevat henkilöt. Kyselyssä annettiin mahdollisuus vastata joko internetissä tai postissa lähetettävällä kyselylomakkeella. Kyselyyn vastasi lopulta 3485 henkilöä.

Kysely sisälsi kysymyksiä dopingin käytön mielipiteistä suomalaisten keskuudessa sekä niiden käytöstä. Kyselyssä dopingaineiksi olivat valikoituneet anaboliset steroidit ja niiden johdannaiset, kasvuhormonia ja niiden tekijöitä, klenbuteroli ja efedriini. Kyselyssä analyysimenetelmänä käytettiin ristiintaulukointia jolloin vuosien 2010 ja 2014 välisen muutoksen tilastollista merkitsevyyttä testattiin χ^2 -testin avulla.

Kyselyn tuloksista käy ilmi, että dopingin käyttö Suomessa ei ole juuri muuttunut sitten vuoden 2010 tason ja käyttö on edelleenkin hyvin vähäistä. Edelleen trendinä on, että dopingin käyttö on paljon yleisempää miesten kuin naisten keskuudessa. Miehillä kokemusta dopingin käytöstä oli 1,5 prosentilla vastanneista ja naisilla 0,3 prosentilla. Yleisesti ottaen suomalaisten suhtautuminen anabolisten steroidien käyttöön on kriittistä. Kyselyssä 24 prosenttia vastanneista piti niiden kertaluontaisen kokeilun riskiä vähäisenä, mutta vain 2 prosenttia vastanneista oli samaa mieltä niiden säännöllisestä käytöstä. Kyselyssä suhtautuminen anabolisten steroidien säännölliseen käyttöön oli lieventynyt vuodesta 2010 merkittävästi ($p < 0,05$), mutta näin ajattelee kuitenkin vain hyvin pieni osa väestöstä. Kysymyksessä tulisiko dopingin käytön olla rangaistavaa noin puolet vastanneista vastasi, että tulisi olla. Neljäsosa vastanneista sanoo, ettei dopingin käytön tarvitse olla rangaistavaa. Arvellaan, että ihmisten käsitykset dopingista perustuvat pitkälle median luomiin mielikuviin sekä ihmisten omiin stereotypioihin.

Kyselyn johtopäätöksenä voidaan sanoa, että dopingin käyttö tavallisten suomalaisten keskuudessa vuonna 2014 oli edelleen hyvin vähäistä, kuten oli myös vuonna 2010. Vuonna 2014 noin 1 prosentti vastanneista kertoi joskus käyttäneensä dopingia ja heistä suurin osa oli miehiä. Väestönsuhtautuminen dopingin käyttöön on hyvin kriittistä, yli puolet vastanneista olisi valmis kriminalisoimaan sen käytön. Ruotsissa ja Norjassa huomattu dopingin käytön yleistymisen kansan keskuudessa ei siis ole tutkimuksen mukaan levinnyt Suomeen. Tutkimusta tarkastellessa on kuitenkin hyvä huomioda se, että huippu-urheilussa tapahtuva dopingin käyttö saattaa heijastua mielipiteissä myös tavallisten ihmisten dopingin käytön arviointiin.

4.4 Yhteenveto tutkimuksista

Katsaukseen valikoitui kaiken kaikkiaan 13 tutkimusta. Tutkimusaineisto sijoittui kahta lukuun ottamatta kaikki 2000-luvun puolelle. Kaksi tutkimusta, jotka liittyvät samaan tutkimukseen on suoritettu vuonna 1996. Tutkimuksista kuusi kappaletta sopivat väliin 2000 – 2010 (nämäkin painottuvat hieman jälkimmäiselle puoliskolle vuodesta 2005 eteenpäin), ja loppujen viiden kappaleen tarkastelu jakso on 2010-luvun puolella. Voimme siis olettaa tarkastelujakson olevan hyvinkin ajantasainen. Tutkimusta dopingista on ruvettu tekemään enemmän vasta 2000-luvun tienoilla, ja tästä siten yhä kiihtyvällä tahdilla. Verrattain materiaalia ei kuitenkaan ole vielä liiaksi asti.

Maittain suurin osa tutkimuksista sijoittui Euroopan alueelle, pois lukien kaksi, joista toinen oli tehty Yhdysvalloissa ja toinen Australiassa. Suomeen kohdistui kaksi tutkimusta. Muista maista esille nousivat myös Englanti ja Norja, joihin tutkimusta on kohdistettu enemmän kuin yhden tutkimuksen verran.

Yhdeksän valituista tutkimuksista käsittelivät dopingin ympärillä esiintyvää rikollisuutta, siihen liittyviä ilmiöitä ja dopingin käyttöä. Nämä usein tutkimuksissa kulkivat käsi kädessä. Tarkemmin käyttöä huomioitiin yhteensä seitsemässä tutkimuksessa, joista kaksi oli suomalaisia. Suomalaiset tutkimukset perustuvat ainoastaan dopingin käyttöön suomalaisen kansan keskuudessa. Tutkimuksista neljä kappaletta käsittelivät steroidien käyttöä, ja tähän liittyvää toimintaa. Pääsääntöisesti anabolisia-androgeenisia steroideja. Kaksi näistä tarkasteli Englantia, yksi oli monikansallinen ja yksi USA:sta. Englannissa toteutetut tutkimukset olivat suoritettu pitkälti pitkään kestäneiden havainnointijaksojen avulla.

Kriminalisaatiota käsiteltiin kolmessa tutkimuksessa hieman tarkemmin, ja näiden lisäksi myös kahdessa suomalaisessa tutkimuksessa asiaa hieman sivuten. Näistäkin kaksi tarkastelivat Englantia ja yksi Australiaa. Kriminalisaation ohella tutkimme kansan asenteita, joita tarkasteli tarkemmin kaiken kaikkiaan kaksi tutkimusta. Toinen tutkimuksista oli Englannista ja toinen Australiasta.

Monessa tutkimuksessa tietoja saatiin, joko havainnointien perusteella tai sitten useiden haastattelujen avulla itse asian ytimeistä eli dopingin käyttäjiltä sekä välittäjiltä. Myös kyseilyt olivat avain asemassa useassa tutkimuksessa, ja näiden analyysi oli tehty kattavasti.

Useissa tutkimuksissa myös tiedostettiin sekä tuotiin esille mahdolliset rajoitteet tutkimuksissa, sekä muut syyt mitkä voivat selittää ilmiöitä. Eikä täten asiaa tuotu esille suorana syy-

yhteytenä. Tutkielmassamme emme kuitenkaan pysty avaamaan kattavasti kaikkia rajoitteita tutkimusten suuren laajuuden vuoksi. Pyrimme nostamaan esille tutkimuksemme kannalta merkittävimmät seikat. Yhteneväisiä tuloksia on mahdollista tehdä eri tutkimusten kesken, ottaen kuitenkin huomioon lainsäädännölliset ja kulttuuriset erot, mitkä osaltaan luovat eroavaisuuksia tuloksiin tutkimuksissa ympäri maailmaa. Aikaväli tutkimuksissamme myös luo omat haasteensa, sillä doping on varsinkin viime vuosikymmenen ollut valtavassa myllyryksessä joka osa-alueelta katsottuna. Tätäkään ei ole syytä jättää huomioimatta. Tarkastelemme mahdollisuuksien ja rajoitteiden sisällä tutkimuksia kuitenkin mahdollisimman yhteinäisenä joukkona.

Katsauksessamme tutkimukset jaettiin yllä mainittuihin neljään kategoriaan. Suurin osa tutkimuksista käsitteli dopingin ympärillä esiintyvää rikollisuutta ja siihen liittyviä ilmiöitä. Muihin kategorioihin tutkimukset jakautuivat tasaisesti. Huomioon otettavana seikkana kuitenkin se, että monen tutkimuksen osalta nämä pyrkivät tarkastelemaan ilmiötä myös useasta valitusta näkökulmasta katsottuna, eikä näitä täten voitu jaotella vain yhteen kategoriaan.

Rikollisuus

Dopingiin liittyvä rikollisuuden osalta johtopäätösten tekeminen on hyvinkin haasteellista, sillä suurin osa tähän kategoriaan kuuluvasta rikollisuudesta on piiloon jäävä rikollisuutta. Tilastoitua tietoa ei täten varsinaisesti ole pystytty tutkimaan. Tutkimusten osalta tähän maailmaan on kuitenkin päästy hieman sisälle eri metodien avulla, ja täten saatu raotettua tätä verhoa. Onkin mielenkiintoista, että näiden osalta on saatu hyvin paljon samankaltaisia tuloksia ympäri maailmaa. Menetelmät ovat pitkälti samanlaisia varsinkin steroidien käytön, levietyksen ja laittoman kaupan osalta.

Pitää kuitenkin ottaa huomioon lainsäädännölliset erot eri maiden välillä. Se mikä jossain päin on rikollista toimintaa, ei välttämättä ole muualla. Katsauksessamme olevien maidenkin välillä on eroja. Pääsääntönä kuitenkin, että niin laitton kauppa kuin välittäminen ovat kaikkialla tutkimuksissa esillä olevissa valtioissa kiellettyä.

Steroidien käytöstä ja siihen liittyvästä toiminnasta on näyttöä varsinkin Englannissa ja USA:ssa. Kraskan ym. (2009) tutkimuksesta käy ilmi, että steroidien laitton kauppa ja välitys on pitkälti steroidien käyttäjien välistä toimintaa. Toiminta saattaa lähteä omasta käytöstä välitykseen muille. Välitys on ammattimaista ja tarkkaa. Samansuuntaisia tuloksia saatiin Antonopolouksen ym. (2016) tutkimuksessa myös Englannissa. Tässä käy ilmi, että toimin-

taa voi kuvata ennemmin käyttäjien väliseksi sosiaaliseksi verkostoksi, jossa kaveria autetaan. Ei siis rikollisjärjestöjen pyörittämänä toimintana. Internetin kasvava merkitys oli myös huomioitu tutkimuksessa. Poliisin mielenkiinto sen sijaan oli tutkimuksen mukaan alhainen steroidien kitkemiseksi, joka taas osaltaan mahdollistaa toimintaa. Fincoeurin ym. (2014) tutkimus myös tuo esille internetin merkityksen nykyisessä ympäristössä. Käyttäjät ovat ankaramman toimintaympäristön vuoksi yhä valmiimpia hakemaan aineita sieltä mistä vain saavat. Tämä luo rikollisjärjestöille mahdollisuuksia toimia.

USA:ssa tehdyssä Petrocellin ym. (2008) tutkimuksessa myös osaltaan selvitettiin laittomien steroidien toimintaympäristöä. Tässä perehdyttiin kuitenkin enemmän itse käyttäjien kokemuksiin. Tutkimuksessa oli nostettu esille väkivallan eli ns. ”roid-ragen” yhteyttä dopingin käyttöön. Tämän osalta kukaan ei ainakaan itse kertonut kokeneensa itseään väkivaltaisempaan. USA:n lakien mukaan tutkimuksen osavaltioissa laittomien steroidien käyttö ja kauppa on huomattavasti rangaistavampaa kuin monessa muussa maassa. Steroidien käyttäjiä, tämä ei kuitenkaan ole estänyt, vaikka se on kuitenkin selvästi huolta aiheuttanut. On kuitenkin huomioitava, että tutkittua tulosta ei ole tämän mahdollisesta vähentävästä vaikutuksesta.

Norjassa Pedersenin ym. (2001) tutkimuksessa on suoraan tutkittu dopingin käytön yhteyttä väkivaltaan nuorilla. Tutkimus osaltaan viittaa selvästi siihen, että dopingin kanssa toimiminen lisää riskiä väkivallan käyttöön, ja myös uhriksi joutumista. Pedersenin ja Wichstrømin (2001) tutkimuksessa on myös merkittävä huomio, että dopingin käytöllä on yhteyttä huumeiden ja alkoholin käytön kanssa. Huumeissa jopa amfetamiinin ja heroiinin kanssa.

Tutkimuksissa oli nostettu esille myös dopingin avulla saatu rahallinen hyöty, mitä voidaan yhtä hyvin verrata petokseen. Maeningin (2002) tutkimuksessa onkin nostettu esille, että rangaistuksia korottaessa myös kynnys laittomaan toimintaan urheilussa nousee. Toki muut tutkimukset antavat viitteitä, että moni välittäjä steroidien osalta ei tee tätä rahallisen hyödyn vuoksi vaan ennemmin sosiaalisen statuksen nostatuksena, kuten Fincoeurin ym. (2014) tutkimuksessa todetaan.

Dopingiin liittyvä rikollisuutta ja siihen liittyviä ilmiöitä onkin syytä tulevaisuudessa tunnistaa yhä tarkemmin. Toiminta voi tapahtua täysin kansan silmien alla, mutta laitton toiminta peitettynä. Toimijoina saattaa pyöriä myös ns. luotettavia henkilöitä järjestöjen / seurojen sisällä. Kuten muun muassa Soulen ym. (2011) tutkimuksessa tuodaan esille Espanjassa tapahtunut lääkärin pyörittämä dopingverkosto, jossa organisoitua laitonta välitystä tapahtui

satojen urheilijoiden ympärillä. Toiminta pysähtyi vasta Espanjan poliisin suuriin operaatioihin.

Dopingin käyttö

Dopingin käyttö läpikäytyjen tutkimusten mukaan on pääasiassa pienissä piireissä tapahtuvaa toimintaa. Pedersenin ym. (2001) tutkimuksessa kävi ilmi, että anabolisten steroidien käyttö on lisännyt väkivaltaista käyttäytymistä norjalaisten nuorten parissa. Tämä oli ainoa tutkimus kyseisestä aiheesta. On kuitenkin todistettua, että anaboliset steroidit voivat aiheuttaa käyttäjässään aggressiivista käytöstä kuten Grahamin ym. (2008) tutkimuksessa todetaan.

Dopingaineiden käytön motiivit ja jopa käytetyt aineet ovat tutkimusten mukaan lähes identtisiä niin Norjassa, Suomessa kuin Yhdysvalloissa. Käytetty aine harrastajilla on useimmiten anaboliset steroidit. Steroideilla saavutetaan suuri hyöty etenkin kuntosali harrastuksessa, jossa tavoitteena on kasvattaa lihasmassaa. Motiivina on nopeampi lihasmassan kasvu ja parantunut ulkonäkö. Samalla myös kaikissa artikkeleissa kävi ilmi, että dopingia käyttävät useimmin miehet kuin naiset. Tämä on selitettävissä, että dopingin käyttö tavallisen kansan parissa liittyy yleensä johonkin miehiseen alakulttuuriin.

Hakkaraisen ja muiden tutkimuksessa (2014) käy ilmi, että dopingin käyttö Suomessa on edelleen vähäistä, jos verrataan vaikkapa naapurimaihin Ruotsiin ja Norjaan. On pelätty, että Norjassa ja Ruotsissa kasvavana trendinä ollut dopingin käyttö leviäisi myös Suomeen laajemmin. Tehdyn tutkimuksen mukaan näin ei ole kuitenkaan Suomessa käynyt. Hakkaraisen ja muiden tutkimuksen mukaan dopingin käyttö on pysynyt Suomessa lähes samalla tasolla vuosien 2010–2014 välisenä aikana.

Kansan asenteet ja kriminalisaatio

Engelbergin ym. (2012) tutkimuksessa selvitettiin kansan mielipidettä dopingin kriminalisointiin Australiassa. Tutkimuksessa yli puolet vastanneista halusi, että dopingin käyttö kriminalisoitaisiin ja tutkinta pitäisi siirtää poliisin tehtäväksi. Syiksi mainittiin ainakin, että urheilijat saavat dopingista epäreilua hyötyä sekä myös dopingin vaarallisuus terveydelle. Hakkaraisen ja muiden tekemä tutkimus osoittaa samansuuntaisia tuloksia Suomessa. Myös Suomessa enemmistö kansasta olisi valmis kriminalisoimaan dopingin käytön. Ainakin Suomessa kansan asenteisiin vaikuttanee myös media ja sen antamat mielikuvat dopingista.

2001 hiihdon MM-kisoissa tapahtunut suomalaisten hiihtäjien joukkokäry dopingista vaikuttaa asenteisiin dopingin käytöstä vielä pitkään Suomessa. Suomessa kuten myös Australiassa motiivina kansalla dopingin käytön kieltämiseen ovat myös terveysvaikutukset.

Summerin (2017) tutkimuksessa, joka on tehty Englannissa, tutkittiin kansan asenteita dopingin käyttöön urheilussa. Yhä harvempi kansalainen uskoo enää puhtaaseen huippu-urheiluun tutkimuksen mukaan. Kuten Australiassa myös Englannissa kansa pitää dopingin käyttöä huijauksena, jopa petoksena. Summerin tutkimuksessa onkin nostettu esille, dopingin kriminalisaation mahdollisuutena olisi ns. petos-malli. Tässä mallissa dopingista kärkehtänyttä urheilijaa katsottaisiin tehneen petoksen.

Dopingin kriminalisaatiosta on tehty kuitenkin hyvin vähän varsinaista tutkimusta, tällä saralla riittää jatkossa selvästi lisää tutkittavaa. Mielenkiintoisia tutkimuskohteita olisivat varsinkin valtiot, joissa dopingin käyttö on jo kriminalisoitu. Miten tämä vaikuttaa käyttäjien keskuudessa vai vaikuttaako se mitenkään, onko pelote vaikutus tarpeeksi riittävä käytön lopettamiseksi tai vähentämiseksi. Toisaalta luoko se lisää pelikenttää rikolliselle toiminnalle. Kraskan ym. (2009) tutkimuksessa, oli jopa viitteitä siihen suuntaan, että laajan viranomais-toiminnan puuttumisen jälkeen niin dopingin käyttö kuin välitys jatkuivat vahvana, vaikkakin sopeutuneena uuteen toimintaympäristöön.

5. POHDINTA

Tässä opinnäytetyössä halusimme tarjota mahdollisimman ajankohtaisen katsauksen dopingin ympärillä esiintyvistä rikollisuudesta, ja tämän ympärillä olevista ilmiöistä. Varsinkin, kun doping-aiheena on viime vuosina useiden kohuttujen tapausten johdosta ollut hyvinkin paljon pinnalla. Doping on mielletty pitkälti vain huippu-urheilussa tapahtuvaksi ilmiöksi, ottamatta huomioon suurta kasvanutta käyttöä myös tavallisen kansan keskuudessa. Tutkittua tietoa sen sijaan mediassa ei niinkään ole nostettu esille. Aiheestamme tehty systemaattinen kirjallisuuskatsaus pyrki selvittämään myös dopingin kriminalisaatioon liittyviä kansan asenteita.

Tehdyn kirjallisuuskatsauksen perusteella dopingin ympärillä esiintyvän rikollisuuden ilmiöt ovat hyvinkin samansuuntaisia tutkimusten osalta ympäri maailman. Kansan asenteet ovat myös samassa linjassa, ja suurelta osin kielteisiä dopingin käyttöä kohtaan. Syinä kielteiseen ajattelutapaan ovat eettisiä, moraalisia ja terveydellisiä. Käyttäjät ja välittäjät eivät pääsääntöisesti miellä varsinaisesti itse rikkovansa lakia. Käyttö ja välitys tapahtuvat usein pienen piirin keskuudessa eikä ole suurelle yleisölle näkyvää toimintaa. Rahallinen hyötykään ei monelle ole niin merkittävä tekijä. Käytön motiivit tavallisen kansan keskuudessa liittyvät nopeampaan lihasmassan kasvuun ja parantuneeseen ulkonäköön. Tarkoituksenhakuisesti luettuna tutkimuksista pystyy vetämään pitkällekin meneviä johtopäätöksiä. Johtopäätöksen tekeminen tällä materiaalilla ei ole kuitenkaan globaalilla tasolla täysin varteenotettavaa. Tutkimusta tästä aiheesta on tehty vielä sen verran vähän, että pitkälle meneviä johtopäätöksiä on syytä välttää, vaikka tehdyt tutkimukset osoittivat pitkälti samansuuntaisia tuloksia. Tämän lisäksi varsinkin dopingin käytön kriminalisaatioon ja kansan asenteisiin liittyvää tutkimusta tarvitaan huomattavasti enemmän. Tämän katsauksen perusteella johtopäätöksiä ei ole syytä näiden osalta tehdä.

Aihetta ajatellen on suositeltavaa tulevaisuudessa tehdä lisää kirjallisuuskatsauksia tutkimusten lisääntyessä sekä laajemmalla tietokantahaulla. Uskomme tutkimustiedon kasvavan hyvinkin paljon seuraavien vuosien varrella, tällöin tutkimusmateriaalia on myös käytettävänä yhä enemmän. Systemaattista kirjallisuuskatsausta kansainvälisestä näkökulmasta katsottuna ei aiheesta ole aikaisemmin tehty kotimaisessa kontekstissa, ja mielestämme se toimi tutkimusmetodina työssämme varsin hyvin. Työn laajuutta olisimme pystyneet kasvattamaan, mikäli meillä olisi ollut käytössä useampia tietokantoja, ja täten mahdollisuus saada

käyttöömme myös mahdolliset ajankohtaiset tutkimukset. Työn määrä olisi kuitenkin kasvanut kohtuuttomaksi opinnäytetyötä ajatellen.

Valitsimme työhömmme myös hieman vanhempia tutkimuksia 90-luvulta, koska aiheesta tehtyjä tutkimuksia oli verrattain vähän. Dopingiin liittyvää tutkimusta kyllä löytyy, mutta nämä kuitenkin suurelta osin menivät ohi aiheemme, ja pääsääntöisesti joko tutkivat dopingia pelkästään lääketieteellisestä näkökulmasta tai huippu-urheilun kautta. Relevantteja tutkimuksia löytyi kuitenkin tarpeellinen määrä katsauksen toteuttamista varten.

Kyseiseen kaltainen systemaattinen kirjallisuuskatsaus olisi syytä uusida noin viiden vuoden kuluessa, viimeistään kymmenen vuoden päästä. Tällöin ajankohtaista tutkittua tietoa on saatavilla luultavasti huomattavasti enemmän. Mahdollisia seurantatutkimuksia olisi tähän mennessä julkaistu, ja dopingin käytön kehityksen kulkua olisi pystytty seuraamaan yhä tarkemmin. Tämä antaisi viitteitä joko suuntaan tai toiseen. Näiden lisäksi dopingin kriminalisointi voi olla yhä ajankohtaisempi aihe, sekä mahdollisesti jopa käyttöä on kriminalisoitu eri valtioissa.

Toteutimme työmme kahdestaan, jonka koimme järkeväksi tutkimuksen toteuttamista varten. Käyttämämme tutkimusmetodi sopi toteutettavaksi hyvin kahdestaan laadukkaana katsauksen toteuttamiseksi. Tutkimusten haku sekä analysointi kahdella tutkijalla vähentää virheellisiä arviointeja tutkimusten laadusta. Työmäärää lisää tutkimusten huolellinen läpikäynti läpi prosessin. Yksittäisistä työvaiheista eniten aikaa vievä oli juuri tutkimusten hakeminen tietokannoista, näiden läpikäynti sekä analysointi. Kävimme työn vaiheessa läpi myös useita tutkimuksia, mitkä huomasimme työn edetessä osoittautuvan irrelevanteiksi katsaustamme ajatellen. Molempien työpanos työssä on ollut yhtäläinen, niin tutkimusten haussa kuin kirjoitusprosessissa.

Suomessa on tehty verrattain hyvin vähän tutkimusta liittyen sekä dopingrikollisuuteen että ilmiöihin sen ympärillä. Suomessa tehtyjen tutkimusten mukaan voidaan todeta, että dopingin käyttö on hyvin vähäistä tavallisen kansan keskuudessa verrattuna muun muassa alkoholin ja huumeiden käyttöön. Ruotsissa ja Norjassa havaittu kasvanut trendi dopingin käytön osalta tavallisten kansalaisten keskuudessa, ei ole levinnyt vielä Suomeen. Suomessa kansan mielipiteet dopingin käyttöön ovat hyvin kielteisiä, joka käy ilmi Hakkaraisen ja muiden 2014 valmistuneessa tutkimuksessa. Suomen osalta on tärkeää jatkaa käytön kasvun seura-

mista niin tavallisen kansan keskuudessa kuin huippu-urheilussakin. Tutkimustulosten mukaan miehet käyttävät dopingaineita enemmän kuin naiset. Anaboliset steroidit ovat viranomaisten tilastojen mukaan suosituimpia dopingaineita suomalaisten keskuudessa. Pohdittavaksi tulee tulevaisuudessa myös dopingaineiden käytön kriminalisointi sodassa dopingia vastaan. Tehty tutkimus voi tarjota myös argumentteja suomalaiseen keskusteluun dopingrikollisuuden luonteesta. Tutkimusta on tehty huomattavasti enemmän globaalisti verrattuna Suomeen. Ajankohtaista tietoa steroidien käytöstä käyttäjä tasolla on saatu muun muassa Englannissa ja Yhdysvalloissa. Kyseiset tutkimukset ovat selvittäneet laittoman steroidikaupan rakennetta kyseisissä maissa. Suomen kannalta vastaavaa tutkimusta olisi syytä pohtia.

Suomessa poliisin kannalta on syytä lisätä tietoisuutta myös dopingista aiheena kokonaisuudessaan, huomioon ottaen varsinkin välitys sekä laitton kaupankäynti. Suurin osa dopingrikollisuudesta, mikä poliisillekin tulee julki, on nykyään lähinnä oheisrikollisuutta. Tutkitun tiedon lisääntyessä on poliisillakin mahdollisuus kouluttaa henkilöstöä ja kohdentaa resursseja myös dopingrikollisuuden valvontaan. On syytä myös huomioida toimintaympäristön mahdollinen muutos tulevaisuudessa dopingin käytön mahdollisen kriminalisoinnin takia.

6. LÄHTEET

Kirjallisuuskatsauksen tutkimukset

Antonopoulos & Hall, Georgios A. & Alexandra 2016: 'Gain with no pain': Anabolic-androgenic steroids trafficking in the UK. *European Journal of Criminology*, Vol. 13 No. 6, 696-713.

Engelberg, Moston & Skinner, Terry, Stephen & James 2011: Public perception of sport anti-doping policy in Australia. *Journal Drugs: Education, Prevention and Policy*, Vol. 19 No. 1, 84-87.

Fincoeur, van de Ven & Mulrooney, Bertrand, Katinka & Kyle J.D. 2014: The symbiotic evolution of anti-doping and supply chains of doping substances: how criminal networks may benefit from anti-doping policy. *Journal: Trends in Organized Crime*, Vol. 18, No. 3, 229-250.

Graham, Davies, Grace, Kicman & Baker Michael R., Bruce, Fergal M., Andrew & Julien S. 2008: Anabolic Steroid Use: Patterns of Use and Detection of Doping. *Journal: Sports Medicine*, Vol. 38 No. 6, 505-525.

Hakkarainen, Metso & Salasuo, Pekka, Leena & Mikko 2011: Hampuikäpolvi, sekakäyttö ja doping: vuoden 2010 huumeekyselyn tuloksia. *Lehti: Yhteiskuntapolitiikka*, Vol. 76, No. 4, 397-412.

Hakkarainen, Karjalainen, Ojajärvi & Salasuo, Pekka, Karoliina, Anni & Mikko 2014: Huu-
mausaineiden ja kuntodopingin käyttö ja niitä koskevat mielipiteet Suomessa vuonna 2014. *Lehti: Yhteiskuntapolitiikka*, Vol. 80 No. 4, 319-333.

Kraska, Bussard & Brent, Peter B., Charles R. & John J. 2010: Trafficking in Bodily Perfection: Examining the Late-Modern Steroid Marketplace and Its Criminalization. *Journal: Justice Quarterly*, Vol. 27, No. 2, 159-185.

Maenning, Wolfgang 2002, On the Economics of Doping and Corruption in International Sports. *Journal of Sports Economics*, Vol. 3, No. 1, 61-89.

Pedersen & Wichstrøm, Willy & Lars 2001: Adolescents, Doping Agents, and Drug Use: A Community Study. *Journal of Drug Issues*, Vol. 31, No. 517-542.

Pedersen, Wichstrøm & Blekesaune, Willy, Lars & Morten 2001: Violent Behaviors, Violent Victimization, and Doping Agents: A Normal Population Study of Adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, Vol. 16 No. 8, 808-832.

Petrocelli, Oberweis & Petrocelli, Matthew, Trish & Joseph 2008: Getting Huge, Getting Ripped: A Qualitative Exploration of Recreational Steroid Use. *Journal of Drug Issues*, Vol. 38, No. 4, 1187-1205.

Soule & Lestrelin, Bastien & Ludovic 2011: The Puerto Affair: Revealing the Difficulties of the Fight Against Doping. *Journal of Sport & Social issues* Vol. 35, No. 2, 186-208.

Summer, Claire 2017: The spirit of sport: the case for criminalisation of doping in the UK. *The International Sports Law Journal*. doi:10.1007/s40318-016-0103-2

Kirjallisuus

Fink, Arlene 2014: *Conducting Research Literature Reviews: From the Internet to the Paper*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.

Hartikainen, Jari 2014: *Dopingrikollisuus Haaste yhteiskunnalle ja viranomaisille*. Poliisi-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Hallituksen esitys Eduskunnalle terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia rikoksia koskevien rikoslain säännösten uudistamiseksi ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi. HE 17/2001. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_17+2001.pdf. Luettu 12.1.2017

Helsingin yliopiston valtiotieteiden tiedekunta kriminologia ja oikeuspolitiikan instituutti 2016: *Rikollisuustilanne 2015: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*, 197. Luettavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/164434/Katsauksia_14_Rikollisuustilanne_2015_2016.pdf?sequence=1. Luettu 25.2.2017.

Hirsijärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita, Helsinki, Tammi.

Johansson, Kirsi 2007: Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen, Turku: Digipaino-Turun yliopisto, 2.

Kainulainen, Heini 2011: Rangaistuskäytäntö dopingrikoksissa. Helsinki. Hakapaino OY.

Kinnunen, Essi 2012: Dopingrikos urheilun ja rikosoikeuden leikkauspisteessä. Helsinki. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. A-sarja, No. 305.

Kuosma, Tapio 2013: Doping ja kilpaurheilu, Livres Belles-Lettres,

Leino-Kilpi, Helena 2007: Kirjallisuuskatsaus -Tärkeää tiedon siirtoa, Kirsi Johansson, Anna Axelin, Minna Stolt & Riitta-Liisa Ääri, Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. A:51/2007. Turku: Digipaino-Turun yliopisto, 2.

Lilja & Jokela, Esa & Markus 2016: Lahden dopingskandaali teki suomalaisista kyynisiä – HS selvitti Oslossa, miksei norjalaisten lapsenuskoo puhtaisiin hiihtäjiin vielääkään horju. Helsingin Sanomat. Artikkelit 23.10.2016. Luettavissa: <http://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000002926619.html>. Luettu 10.3.2016.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedote: Urheilun eettisille kysymyksille neuvottelukunta 2015-2018. Luettavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2015/11/eettinen.html?lang=fi>. Luettu 15.9.2016.

Paolo & Donati, Letizia & Alessandro 2014: The Sports Doping Market: Understanding Supply and Demand and the Challenges of Their Control. Springer. New York.

Petticrew Mark 2003: Why certain systematic reviews reach uncertain conclusions. British Medical Journal. Vol. 326, 756.

Palojärvi, Otto 2016: Jälleen dopingskandaali Norjan hiihdossa. Uusi Suomi. Artikkelin 13.10.2016. Luettavissa: <https://www.uusisuomi.fi/urheilu/206042-jalleen-dopingskandaali-norjan-hiihdossa>. Luettu 10.3.2017.

Pusa, Ari 2015: Dopingsääntöjen asiantuntija Lauri Tarasti kohusta: ”Näyttö on selvä”. Helsingin Sanomat 10.11.2015. Luettavissa: <http://www.hs.fi/urheilu/art-2000002865411.html>. Luettu 10.3.2017.

Salminen, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? – Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Vaasan yliopiston julkaisuja. Vaasa

Suomen urheilun eettinen keskus 2017: dopingvalvonta ja -testaus. Artikkelin luettavissa, www.suek.fi/dopingvalvonta-ja-testaus. Luettu 5.2.2017.

Suomen urheilun eettinen keskus 2017: dopingrikkomusten käsittely. Luettavissa: <http://www.suek.fi/dopingrikkomuksen-kasittely>. Luettu 11.1.2017.

Suomen urheilun eettinen keskus 2017: Toiminta. Luettavissa. <http://www.suek.fi/toiminta>. Luettu 7.2.2017.

Venäläinen, Paavo 2016: Kannabispoliitiikan liberalisaation vaikutukset maailmalla: Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Poliisiammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

LIITTEET

Liite 1

Kirjallisuuskatsauksen tutkimusten laadun arviointi			
Tutkimus	Kyllä	Ei	Ei vastaa / Ei sovellu
Tutkittava ilmiö on rajattu ja määritelty selkeästi.			
Tutkimuskysymys on selkeä.			
Aineistonkeruumenetelmiä on pyritty perustelevaan ja ne on kuvattu riittävällä tarkkuudella			
Aineistonkeruumenetelmä sopii tutkimukseen.			
Aineiston keruuta on kuvattu riittävällä tarkkuudella.			
Aineiston käsittelyn ja analyysin päävaiheet on kuvattu.			
Tutkimuksen aineisto on riittävä.			
Tutkimus onnistuu saamaan vastauksia tutkimuskysymyksiin.			
Tutkimuksen tulokset ovat helposti yleistettävissä.			
Tutkimuksessa käsiteltiin kattavasti sen mahdollisia rajoitteita.			

(Paavo Venäläinen 2016, Kannabispoliitiikan liberalisaation vaikutukset maailmalla: Systemaattinen kirjallisuus katsaus)